

Roma tetã mygwa pegwarã epistola de Paulo aos romanos

¹ (v1,7) Nhandejáry rembiayhu peiko va'e, hemienói he'yirã, Roma tetã-my peiko va'e. Xe Paulo amondo-ta peẽ-my xe nhe'ẽ. Tapende rovasa katu Nhandejáry, Nhande Ru va'e pende rexakwaa rei-vy. Tapende rexakwaa katu Nhandejáry Hesu Cristo ave. Tapene mbopy'agwapy katu ave. Xe Paulo Hesu Cristo rembigwái voi. Ha Nhandejáry xe renói va'ekwe gwemimondorã. Inhe'ẽ porã mombe'uharã xe poravo va'ekwe. ²⁻⁴ Yma va'ekwe Nhandejáry omombe'u nhe'ẽ porã. Hesu ne'írã ojekwaa ramo va'ekwe, hesegwa nhe'ẽ porã omombe'u-ma. Inhe'ẽ-py omombe'u va'ety-pe omombe'u. Ohai uka íxupe kwéry kwatia marangatu-rehe omoĩ hagwã inhe'ẽ porã. Kwatia nhe'ẽ-py omombe'u Nhandejáry ra'y rekorã. Ha'e Nhandejáry Hesu Cristo voi. Upéi ogwejy ou-vy ko yvy-rehe oikoma hagwã kwimba'e ramo. Myamyri Davi remiarirõ voi upéa. Ha upéa ojejuka rire oikove jevy va'erã voi, ojekwaa hagwã hese Nhandejáry ra'y teeha hese, inhe'ẽ marangatu-gwi enterove va'e-rehe ipu'akaha ojehexa uka hagwã hese. ⁵ Ha'e katu xe rexakwaa rei va'ekwe. Xe moĩ va'ekwe gwemimondorã xe arovia uka hagwã inhe'ẽ entéro tetã tetã mygwa kente kwéry-pe. Ha'e oipota gwéry-py enterove va'e omboete íxupe. ⁶ Ha peẽ ave Roma-py peiko va'e, Nhandejáry pende pe'a Hesu Cristo re'yirã. ⁷ (-)

Paulo otima porã Nhandejáry-pe Roma tetã mygwa-rehe

⁸ Ko'ánga atima porã ranhe-ta Nhandejáry-pe pende-rehe kwéry. Hesu Cristo réry-py atima porã-ta. Nhandejáry perovia tee-magwi peiko-vy, pene rerakwã porã opa-rupi oho. Upéa-gwi atima porã Nhandejáry-pe. ⁹⁻¹⁰ Oração ajapo jave, xe mandu'a meme pende-rehe. Oikwaa Nhandejáry xe mandu'a ndu'aha pende-rehe. Oikwaa xe apu e'ÿha voi xe. Xe py'a ete gwive amba'apo va'e íxupe, ta'ýry Hesu Cristo rehegwa nhe'ẽ porã amombe'u-vy. Are-ma ahase mo'ã pende happy. Ajerure rure Nhandejáry-pe ãy aha hagwã apopohu. Xe aha va'erã ha'e oipotaha áry-py aha va'erã. ¹¹ Apohexase eterei amombe'u hagwã peẽ-my Nhe'ẽ Marangatu tee va'e remime'ẽgwe rehegwa nhe'ẽ pejehesa rerova e'ÿ hagwã Hesu-gwi, perovia porãve rãve hagwã íxupe. ¹² Upéixa ramo nhandopytygwõ va'erã. Xe arovia teeha xe-rehe pehexa kwaa ramo, perovy'a va'erã. Ha perovia teeha pende-rehe ahexa kwaa ramo katu, arovy'a ave va'erã.

¹³ Ahase rei aiko-vy, xe re'ýi kwéry, apopohu-vy. Ha xe jokoha katu ndohejáiry aha. Nhande kwéry e'ÿ va'e, judeu e'ÿ va'e outro tetã tetã-rupi oiko va'e-pe namombe'u reíry hagwe-rami, peẽ aipota katu pehendú ave nhe'ẽ porã. ¹⁴ Xe areko amombe'u va'erã voi. Tekotevẽ amombe'u voi Hesu Cristo rehegwa nhe'ẽ porã enterovéa-pe. Aha-ta katu amombe'u karai-pe, karai e'ÿ-pe ave. Aha-ta katu amombe'u imbo'epyre va'e-pe, imbo'epyre e'ÿ va'e-pe ave. ¹⁵ Upéixa ramo amombe'uséte voi

peẽ-my hesegwa nhe'ẽ porã Roma-py peiko va'e-pe.

Nainhe'ẽ reíry va'e Nhandejáry. Nhane resende kwaa voi

¹⁶ Xe natĩry Hesu rehegwa nhe'ẽ porã amombe'u-vy. Xe arovia voi inhe'ẽ. Xe natĩry voi hesegwa amombe'u hagwã. Nainhe'ẽ reíry va'e Nhandejáry. Onhe'ẽ reroviaha gwive oresende kwaa va'erã íxupe Nhandejáry. Nhande kwéry, judeu va'e-pe oresendese ranhe. Upéi oresendese ave nhande kwéry e'ỹ va'e-pe, judeu e'ỹ va'e-pe. Upéa-gwi xe natĩry voi, nhe'ẽ porã mombe'u-vy.*

¹⁷ Upéa nhahendu ramo, oikwaa uka nhande-vy Nhandejáry mba'éixa pa nhane mopotĩ. Jarovia-ma ramo íxupe, omopotĩ nhande py'a. Nhane rembiapo porã-rehe rei nanhane mopotĩry. Jarovia-gwi íxupe ae nhane mopotĩ.

“Ogwerovia-gwi íxupe, Nhandejáry remimopotĩ oikove va'erã Nhandejáry ndive.”*

Upéixa voi he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

Ndoikóiry ko yvy-rupi ipy'a ky'a e'ỹ va'e

¹⁸ Ha upéi katu Nhandejáry oikwaa uka-ma oiko-vy gwembiaporã. Ogwereco asy va'erã gwĩ ojéupe omboete e'ỹ va'e-pe gwive. Hembaliapo vai va'e-pe gwive ogwereco asy va'erã. Hembaliapo vai meme-gwi, Nhandejáry ndohejái ojekwaa hese anhetegwa va'e rekoha. ¹⁹ Ha Nhandejáry rekoha opa-rupi ojekwaa porã yvypóry-pe. Oikwaa uka íxupe kwéry gwekoha porã. Ha ndoikwaaséi-gwi íxupe ogwereco asy joty va'erã

* 1:16 2 Tm 1.8-9 * 1:17 Hc 2.4

íxupe kwéry. ²⁰ Yma va'ekwe omoingo ko yvy Nhandejáry. Ha upe rire katu Nhandejáry rexa e'ỹ ramo jepe, gwĩ yma gware ohexa kwaa joty hese hekoha: “Opa e'ỹ reheve ipu'akaha va'e nipo ra'e” he'i hese. “Heko marangatu va'e voi nipo ra'e” he'i Nhandejáry-rehe hikwái. Nhandejáry rembiapokwe rexa-vy ohexa kwaa porã tee voi hese. Oikwaa teĩ jepe, ndojapóiry heko-rupi. Upéa-gwi ndikatúiry he'i “Xe ndaikwaáiry íxupe. Xe ndaheko kwaáiry vyteri íxupe. Ndaheko kwaái-gwi, ajapose va'e rei-ma xe ajapo” ndikatúiry he'i. Ohexa kwaa voi hekoha. Oikwaa teĩ jepe ndojapóiry heko-rupi. ²¹ Nhandejáry-pe oikwaa ramo jepe: “Nde ko Nhandejáry voi ra'e” nde'íry joty íxupe. Nomboeteséi íxupe, notima porãí íxupe. Nomboeteséi-gwi íxupe, onhembotavy-ma oiko-vy hikwái. Opy'apy-py onhe'ẽ rei rei oiko-vy. Nahi'arandúí-gwi pytũ-my rei oiko va'erami oiko hikwái. ²² “Ore ore arandu voi” he'i mo'ã ójehe kwéry. Ha nahi'arandúiry voi hikwái. ²³ Nomboeteséi-ma Nhandejáry omano e'ỹ va'e-pe. Hekovia omboete ta'anga anga Nhandejáry e'ỹ va'e-pe rei. Omboete e'ỹ va'erãgwe-pe katu omboete hikwái. Teko rei-pe ae omonhandejáry imboete-vy. Omboete gwyrã ra'anga-pe, víxu ra'anga-pe ave. Gwe-rehe oiko va'e ra'anga-pe ave omboete hikwái.

²⁴ Nahi'aranduvéi-magwi, ta-pe porã e'ỹ-rupi Nhandejáry oheja íxupe kwéry oho: “Tojapo katu oiko-vy ha'e ae gwembiapo” he'i hese kwéry. “Gweko ky'a-rupi ae toiko katu” he'i hese. Oheja íxupe kwéry oho onhomongy'a hagwã-rupi, otĩ kwaa e'ỹ reheve ae oiko hagwã. ²⁵ Ombohekovia

anhetegwa va'e Nhandejáry rehegwa. Ijapu va'e-pe katu ogwerovia. Nomboeteséi-ma nhane moingohare-pe. Hekovia ombotuvixa mba'e Nhandejáry rembiapokwe imboete-vy. Íxupe ae katu nomboete teéiry. Ha'e ae katu tonhemboete opa e'ỹ reheve. Amém.

²⁶ Nomboetéi-gwi íxupe, oheja íxupe kwéry Nhandejáry tape vai-rupi oho hagwã. “Toiko otĩ kwaa e'ỹ reheve” he'i hese kwéry. Upéixa kunha notívéi-ma. Ohasa verei-ma oiko-vy tekoha. Teko ky'a-rupi oiko. ²⁷ Ha kwimba'e ave ohasa verei-ma ave oiko-vy tekoha. Nonhenotĩ kwaavéi-ma oiko-vy. Upéa-gwi omoingo íxupe kwéry tape vai-rupi Nhandejáry hembaliapo apokwe-rehe hereko-vy.

²⁸ Upéixa ramo anhetegwa va'e Nhandejáry rehegwa ndoikwaasevéi. Upéa-gwi omoakã vai íxupe kwéry Nhandejáry. Upéixa ramo ivai ramo jepe, ojohu porã joty hikwái: “Tohasa katu tekoha” he'i hese. Omohembaliapo vai joty íxupe kwéry.

²⁹ Upéa-gwi opaixagwa ojapo. Hembaliapo vai, opamba'e rei oipota ojéupe gwarã, ipy'a vai. Gwapixa oiko porãha ave ndojohu porãi. Ha ha'e kwéry oporojuka, onhorairõ, oporombotavy ave. Gwapixa-pe ndohayhúi. Onhe'ẽ rei rei oiko-vy ojóehe. ³⁰ Onhogwenohẽ vai vai rei ave. Ndaija'éiry Nhandejáry-rehe. Nonhombotéiry-gwi onhe'ẽgwasu gwasu rei ojóehe. Onhembotuvixaseve mo'ã hikwái. “Xe tuvixa mba'e, xe tuvixa mba'e” he'i mo'ã oiko-vy ójehe. Ha imandu'a ndu'a gwembaliapo vairã-rehe ojapo vaive ive hagwã. Gwu nhe'ẽ-rehe opyrũ. Osy nhe'ẽ-rehe ave opyrũ. ³¹ Hi'arandu e'ỹ va'e, hese

ndojeroviái va'e. Gwe'yí-pe ndohayhúi, ndojohayhúi va'e. He'i hagwe-rami ndojapói va'e. Ndo-poroporiahuverekóiry ave. ³² Upeixagwa apoha “Mombyry amondo va'erã íxupe xejéhegwi” he'i Nhandejáry kwatia nhe'ë. Ogwereko va'erã hembiapo vaikwe-rami. Omano hagwã-py oho va'erã. Upéa oikwaa ramo jepe, ojaposéte katu oiko-vy. Ha outro kwéry katu upeixagwa ojapo va'e ogwero-hory joty hembiapo. “Iporã” he'i mo'ã joty hembiapo vai rexa-vy.

2

Nhandejáry ogwereco enterová-pe hembiapo apokwe-rehe

¹ Ma'erã po, xe re'yí, “Ne rembiapo vai-ma” peje rei pende rapixa-rehe? Nde rapixa rembiapo nderejohu porãi ramo jepe, ha'e-rami ave nde. Upéixa ramo ojekwaa nde-rehe nde rekoha vai. Upéa-gwi nhande kwéry ramo jepe, nhande kwéry e'ỹ ramo jepe, “Xe ko xe py'a potĩ aiko-vy” ndikatúi ere ndéjehe.* ² Upeixagwa apoha-pe ogwereco va'erã Nhandejáry hembiapo apokwe-rehe imoingo asy-vy. Oheko kwaapa voi Nhandejáry. ³ Nde rapixa rembiapo nderejohu porãi va'e, ne rembiapo hembiapo ramigwa voi ave. Ma'erã po, xe re'yí, “Nhandejáry ndaxe mbohasa asy mo'ãi xe rembiapo apokwe-rehe” ere rei ndéjehe? ⁴ Nerepenái para'e Nhandejáry rekoha-rehe. Ha'e nhande poriahuvereco reko va'e. Nanhane mbohasa asy pya'úi va'e nhane rembiapo vaikwe-rehe. Ipoxy rei rei e'ỹ va'e ha'e. Hekoha

* **2:1** Mt 7.1-2; Lc 6.37; Mt 6.14

porã-gwi, nerepenái para'e hese. Ha Nhandejáry oipota ererova nde rekoha. Upéa-gwi nde porí-ahuvereko reko oiko-vy ererova hagwã hese nde rekoha. Upe va'e peikwaa teĩ voi peiko-vy.* 5-6 Ha peẽ katu pende apysa e'ỹ va'e-rami joty peiko. Penhembopy'a ratã-gwi, napehenduséi voi inhe'ẽ. Pepyrũ inhe'ẽ-rehe. Upéa-gwi Nhandejáry ojehexa uka jevyha áry-py, ogwereco asy va'erã yvypóry-pe. Hembiaapo apokwe-rami ojapo va'erã hese. Inhe'ẽ-rehe pepyrũ-gwi, pene moingo asyve syve va'erã. Upe áry-py ojohu tee va'erã enterovéa-rehe hembiaapo apokwe.* 7 Oĩ hembiaapo porã meme va'e. Oipota ojéupe omomba'egwasu Nhandejáry. Oipota ojéupe omboete. Onhemoingove ukase Nhandejáry-pe. Upe va'e-pe omoingove va'erã on-dive Nhandejáry opa e'ỹ reheve. 8 Ha hembiaapo porã e'ỹ va'e katu ójehe anhóte oiko. Tekoharupi ndoikoséi-gwi, ojeheko rerova ivai va'e-rehe. Upe va'e-pe ogwereco asy va'erã voi Nhandejáry. 9 Hembiaapo vai va'e-pe gwive omoingo asy va'erã Nhandejáry. Ombohasa asy ranhe va'erã nhande kwéry judeu va'e-pe. Upéi nhande kwéry e'ỹ va'e judeu e'ỹ va'e-pe ave omoingo asy va'erã. 10 Ha hembiaapo porã va'e-pe gwive omomba'egwasu va'erã Nhandejáry. Omboete va'erã íxupe kwéry. Ombopy'agwapy va'erã ave. Ohovasa ranhe va'erã nhande kwéry va'e-pe. Upéi nhande kwéry e'ỹ va'e-pe ave ohovasa va'erã. 11 Enterove va'e-pe peteĩxa ogwereco Nhandejáry. Judeu kwéry, judeu e'ỹ kwéry ave hembiaapo apokwe-rehe peteĩxa og-

* 2:4 Êx 34.6-7; 1 Pe 3.20 * 2:5-6 Sl 62.12; Mt 16.27; 1 Co 3.8; Ap 22.12

wereko.*

¹² Ha nhande kwéry e'ỹ va'e katu ndoikói myamyrĩ Moisés remimombe'ukwe-rupi. Hemimombe'ukwe tekoha porã-rupi ndoikóiry. Ha'e ae gweko-rupi joty oiko. Moisés remimombe'ukwe-rupi ndoikói-gwi ojevavy. Ojevavy-gwi, oheja íxupe Nhandejáry. Ha nhande kwéry katu jaikose mo'ã Moisés remimombe'ukwe-rupi. Upe tekoha porã omombe'u va'ekwe nhande-vy teko porã-rupi jaiko hagwã. Ha jajejavy joty jaiko-vy ramo, Moisés nhe'ëgwe-rupi ndajaikói ramo, ndojohu porãi nhane rembiapokwe Nhandejáry. ¹³ Upe tekoha porã ohendu rei va'e-pe, “Nde py'a potĩ-ma nde” nde'íry va'erã íxupe Nhandejáry. Ohendu tee va'e-pe ae katu, “Nde py'a potĩ-ma nde” he'i va'erã íxupe Nhandejáry. ¹⁴ Upe tekoha porã-rupi ndoikói nhande kwéry e'ỹ va'e. Moisés nhe'ëgwe ndoik-waái voi. Ha oikwaa e'ỹ ramo jepe, Nhandejáry remimbota-rupi joty oiko. Ojéhegwi rei vérami oikwaa hemimbota. ¹⁵ Nhandejáry remimbota ojapo-gwi, oĩ vérami joty he'i va'e íxupe ipy'apy-py, oikwaa uka va'e íxupe. Hembiaipo porã ramo, oĩ vérami joty he'i va'e íxupe, “Iporã erejapo upe va'e” he'i va'e. Ha hembiaipo vai ramo katu, oĩ vérami joty íxupe, “Ne rembiapo vai-ma” he'i vérami joty voi ave íxupe. Ojéhegwi rei vérami oikwaa ra'e Nhandejáry remimbota.

¹⁶ Upéixa ete oiko va'erã. Nhandejáry ojehexa uka jevyha áry-py oiko va'erã. Xe remimombe'ukwe-rami oiko va'erã. Upe áry-py enterovéa-pe omonhe'ë va'erã Nhandejáry

* **2:11** Dt 10.17; At 10.34-35

hembaliapo apokwe-rehe. Inhe'ẽ-py Cristo omombe'u va'erã íxupe kwéry ipy'a-py onhemi oĩ va'e. “Iporã” he'i va'erã para'e, “Ivai” he'i va'erã para'e petêi teĩ-pe.

Moisés remimombe'ukwe tekoha porã-rupi ndajaiko porã teíry nhande kwéry

¹⁷ Ha ko'ánga katu amondo-ta xe nhe'ẽ peẽ-my, xe re'ýi kwéry. Nhande kwéry va'e-pema amonda-ta xe nhe'ẽ. “Xe ko judeu kwéry va'e” peje pendéjehe. Tekoha porã Moisés remimombe'ukwe perovia va'e. “Nhandejáry ko ore Jaryve voi” peje pendéjehe gwĩ nhande kwéry e'ỹ va'e-pe penhemboete uka reise-vy. “Ndaha'éiry pende Járy tee” peje íxupe onhomba'ejáry-rehe pepondera-vy. ¹⁸ Nhandejáry remimbota peikwaa va'e voi. Upe tekoha porã-py pene mbo'e va'ekwe peikwaa porã hagwã jajapo va'erã, jajapo e'ỹ va'erã ave. ¹⁹ “Xe ko gwaperã oikwaa e'ỹ va'e-pe ahexa uka va'e voi” peje rei pendéjehe. “Xe ko pytũ-my rei oiko va'e-pe ahesape va'e voi” peje pendéjehe. ²⁰ “Xe ko hi'arandu e'ỹ va'e-pe amo'arandu va'e. Oikwaa e'ỹ va'e-pe ahekombo'e va'e” peje pendéjehe. “Upe tekoha porã-rupi aiko-gwi, xe arandupa voi xe. Anhetegwa va'e gwive aikwaapa xe” peje rei mo'ã pendéjehe. ²¹ Kente mbo'eháry voi nde. Ma'erã po ndapejéi ojóupe “Aníke eremonda teĩ” peje hagwã pende rapixa-pe penhemonhe'ẽ-vy. Aipo ramo, ma'erã nde voi gwĩ-rami ne monda? ²² “Aníke peiko teĩ nde rapixa rembireko ndive penhomongy'a-vy” peje penhemonhe'ẽ-vy. Aipo ramo, ma'erã nde voi ereiko nde rapixa rembireko ndive. Tupã kwéry ra'anga pejohu vai

voi. “Aníke peike teĩ ha'e kwéry oĩ ha-py” peje ojóupe. Aipo ramo, ma'erã nde voi ereho upe-py pemonda hagwã. ²³ “Nhandejáry remimombe'u ukakwe nhande rekoharã voi ore rekoha” peje mo'ã pendéjehe peponderase-vy ojóehe. Penhemboeteseve mo'ã. Aipo ramo ma'erã pemotĩ Nhandejáry-pe hemimombe'ukwe pejapo e'ỹ-vy?

²⁴ “Nhandejáry rekoha vérami mo'ã pereko-gwi, xe re'ýi kwéry, nhande kwéry e'ỹ va'e nomboetéi Nhandejáry-pe. Onhe'ẽ rei rei hese”* he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

²⁵ Gwĩ Moisés remimombe'ukwe tekoha porã va'e gwive rendu-vy, peẽ kwéry penhepirekytĩ uka va'ekwe. Ha upe tekoha-rupi peiko e'ỹ ramo katu penhepirekytĩ uka rei araka'e. Penhepirekytĩ uka hagwe ndovaléi peẽ-my. ²⁶ Ha nhande kwéry e'ỹ va'e, judeu e'ỹ va'e katu onhepirekytĩ uka e'ỹ va'e voi. Ha upe tekoha-rupi oiko-ma ramo, “Xe re'ýi e'ỹ ramo jepe, onhepirekytĩ uka e'ỹ ramo jepe, xe re'ýi tee-rami joty oiko” he'i va'erã Nhandejáry nhande kwéry e'ỹ va'e-rehe. ²⁷ Aipo ramo, “Gwĩ nhande kwéry e'ỹ va'e hekoha porãve pendéhegwi” he'i va'erã Nhandejáry peẽ-my. Ha peẽ katu upe tekoha porã-rupi ndapeikói voi. Upe tekoha pende rehegwa nhe'ẽ kwatia-rehe onhemoĩ va'ekwe. Penhepirekytĩ uka va'ekwe. Ha upe tekoha-rupi katu ndapeiko teéiry voi. Ha nhande kwéry e'ỹ va'e katu onhepirekytĩ uka e'ỹ ramo jepe, upe tekoha-rupi joty voi oiko. Upéa-gwi “Judeu kwéry e'ỹ va'e hekoha porãve pendéhegwi” he'i va'erã peẽ-my Nhandejáry. ²⁸ Aipo ramo, entéro judeu

* **2:24** Is 52.5

kwéry he'i va'e, oipirekytĩ va'e gwive, ndaha'éiry ha'e tee meme. Judeu kwéry oipirekytĩ-gwi mante ndoikóiry judeu tee ramo. ²⁹ Ndaha'éiry upéixa. Ha judeu tee va'e katu ipy'a potĩ va'e, Nhandejáry remimopotĩ ipy'a. “Xe re'ýi tee voi nde” he'i íxupe va'e Nhandejáry. “Upe tekoha porã kwatia-rehe nhe'ẽ nhamonhe'ẽ-gwi, jaiko judeu tee ramo” ja'e mo'ã nhandéjehe. Nhe'ẽ Marangatu tee va'e oĩ-ma ramo ae nhande py'a-py, jaiko judeu tee ramo. “Xe pirekytĩ-gwi, aiko judeu tee va'e-rami” ja'e mo'ã nhandéjehe. Ndaha'éí upéa-gwi. Nhande py'a potĩ-gwi ae jaiko Nhandejáry re'ýi ramo judeu tee va'e-rami. Judeu tee va'e katu nomboetéi íxupe teko rei. Nhandejáry ae omboete íxupe.*

3

¹ Upéixa ramo, “Nhande pe'a rei araka'e nhande kwéry e'ỹ va'e pa'ũ-gwi” oĩ he'i va'e mo'ã upéixa. “Nhanhepirekytĩ rei araka'e” oĩ upéixa he'i va'e mo'ã. “Judeu kwéry va'e teĩ nhande kwéry” oĩ upéixa he'i va'e mo'ã. ² Nahániry. Nanhande pe'a reíry va'ekwe Nhandejáry. Nanhanhepirekytĩ uka reíry va'ekwe. ãy amombe'u ranhe-ta peẽ-my mba'éixa Nhandejáry nhande rovasa va'ekwe. Nhande kwéry-pete omonhangareko uka nhe'ẽ porã-rehe omombe'u hagwã. ³ Ha oĩ va'ekwe nhande kwéry judeu va'e ndojapói inhe'ẽgwe-rupi: Aipo ramo he'i va'ekwe ndojapóiry voi para'e Nhandejáry, he'i va'e oĩ. ⁴ Ndaha'éiry upéixa. Ndaijapu mo'ãi Nhandejáry. Onhe'ẽ-gwi ova e'ỹ va'e voi ko ha'e. Enterovéa va'e teko rei va'e ijapu ramo

* 2:29 Fp 3.3

jepe, ojapo va'erã katu onhe'ẽgwe-rupi Nhandejáry. Ndikatúiry ha'e ijapu ójehe. Upéa-rehe he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Erenhe'ẽ jave, ojekwaa-ta katu nde-rehe nde apu e'ỹha. Ne monhe'ẽ uka ramo, Ojevavy e'ỹ va'e voi, he'i va'erã katu nde-rehe. Mba'eve ndojapóiry, he'i joty va'erã nde-rehe.”*

Upéixa he'i voi Nhandejáry-rehe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

⁵ Oĩ he'i va'e mo'ã: “Nhane rembiapo vai ramo, ojekwaa porãve Nhandejáry-rehe ijapu e'ỹha” he'i mo'ã. “Upéixa ramo, nhane rembiapo vaikwe repy-rehe nhane moingo asy ramo, ndaha'éi hembiapo porã va'e Nhandejáry” oĩ onhe'ẽ va'e mo'ã Nhandejáry rekoha-rehe. Upéixa he'i mo'ã teko rei, ijapu rei-vy hese. ⁶ Ha ndaha'éiry voi upéixa. Ha Nhandejáry katu ndaheko porãi ramo ra'e, ndikatúi ogwereco arã ra'e enterovéa-pe hembiapo apokwe-rehe. Ha hekoha porã meme va'e voi ha'e. Ijapu e'ỹ va'e voi ha'e.

⁷ Oĩ he'i va'e mo'ã: “Xe nhe'ẽgwe-rupi ndajapói ramo, ojekwaa porãve rãve Nhandejáry-rehe hekoha apu e'ỹha. Ha'e anho mante tuvixa mba'e, he'i va'erã Nhandejáry-rehe omboetevevy. Onhemboete ukave Nhandejáry. Onhemboete ukave-gwi, Mbava'e-rehe po xe moingo asy rei va'erã. Mbava'e-rehe po xe rereko rei va'erã xe rembiapokwe repy-rehe?” oĩ he'i va'e mo'ã. ⁸ “Jajapo vai katu onhemomba'egwasuve hagwã Nhandejáry” he'i mo'ã. “Upe va'e Paulo nhe'ẽgwe voi” he'i mo'ã xe-rehe. Xe renohẽ vai uka rei

* 3:4 Sl 51.4

xe-rehe onhe'ẽ rei rei-vy. Upéixa xe-rehe ijapugwi, iporã katu Nhandejáry omoingo asy íxupe hembaliapo vai va'ekwe repy-rehe.

Ndoikói ojejavy e'ỹ va'e
(Rm 3.23; Gl 3.22)

⁹ Upe ramo, “Nhande kwéry rekoha ojohu porãve para'e Nhandejáry nhande kwéry e'ỹ rekoha-gwi” oĩ he'i va'e. Nahániry. Enterovéa-rehe peteĩxa ojohu hese. Xe ha'e hagwe-rami, nhande judeu kwéry va'e, judeu kwéry e'ỹ va'e ave nanhande pu'akavéi-ma nhandéjehe jajejavy-vy. Ipu'akave nhande kwéry-rehe mba'evai nhane mohembaliapo vai uka hagwã. ¹⁰ Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Ndaipóri ni peteĩ va'e ojejavy e'ỹ va'e.

¹¹ Hi'arandu va'e ndoikóiry. Nhandejáry-pe omoirũse va'e ndoikói ave. ¹² Enterovéa tekoha vai-rupi rei-ma oiko ramo, omboyke-ma Nhandejáry-pe oho-vy. Ndoikovéi-ma ni peteĩ va'e hembaliapo porã va'e.* ¹³ Hetekwe ojejaty e'ỹ va'e ivai ine ramo. Nanhagwahêséiry ha'e-py. Upéixa ete ijuru vai vai-gwi, nanhamoirũséi íxupe. Oporombotavy tavy onhe'ẽ vai-vy. Onhe'ẽ-py oporomomytu'e'ỹ rei nhande jukase-vy. Mbói nhande su'u-ta va'e-rami, ivai nhande-vy.* ¹⁴ Naiporãi voi inhe'ẽ. Tomanó mani, he'i nhande-rehe. Onhe'ẽgwasu gwasu vai rei ojóhehe.*

¹⁵ Pya'e a'e voi oiko ojapo vai hagwã

* **3:12** Sl 14.1-3; 53.1-3 * **3:13** Sl 5.9; 140.3 * **3:14** Sl 10.7

gwapixa-rehe. Ndojejokóiry voi íxupe ojuka hagwã-rehe. ¹⁶ Oho ha-rupi ojohu va'e-pe ogwereco asy asy, hese ndaija'éi-gwi. ¹⁷ Tape porã-rupi ndohóiry. Gwapixa kwéry-pe nombopy'agwapy kwaáiry. Ogwereco asyséte.* ¹⁸ Nomboetói voi Nhandejáry-pe oiko-vygwi, upeixa hembaliapo.”*

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ě. ¹⁹ Entéro Nhandejáry kwatia nhe'ě gwive gwĩ Moisés nhe'ěgwe-rupi oikose va'e pegwarã. Upéa jaikwaa voi. Nhandejáry remimombe'ukwegwi hembaliaporã enterove oikwaa. Upéagwi Nhandejáry ojohu va'erã enterovéa-rehe hembaliapokwe. Hovagwy-py oĩ va'e ndojohúi va'erã onhe'ěrã. ²⁰ Gwĩ Moisés nhe'ěgwe renduhape, “Nde py'a potĩ-ma nde” nde'íry joty Nhandejáry. Ndojapopái-gwi inhe'ěgwe nomopotĩry joty íxupe Nhandejáry. Upéa nhe'ě jajapose ramo mo'ã, oikwaa uka nhande-vy nhane rembiapo vaikwe.*

“Kiva'e-pe Nhandejáry, Nde py'a potĩ-ma nde, he'i?” oĩ oporandu va'e

(Gl 2.15-16; 3.11; Fp 3.9)

²¹ Yma va'ekwe Nhandejáry kwatia nhe'ě omombe'u nhande-vy va'ekwe Nhandejáry rembiaporã. Ha ko'ánga katu oikwaa uka-ma nhande-vy mbava'e-rehe “Nde py'a potĩ-ma nde” he'i nhande-vy. Nhande nhandemopotĩ uka reise ramo upe tekoha porã-rupi rei jaikovy, nanhane mopotĩry voi Nhandejáry. ²² Hesu Cristo-rehe jajerovia-gwi ae, “Nde py'a potĩ-ma”

* **3:17** Is 59.7-8 * **3:18** Sl 36.1 * **3:20** Sl 143.2; Gl 2.16

he'i nhande-vy. Entéro Hesu Cristo reroviaha-pe gwive, nhande kwéry va'e, nhande kwéry e'ỹ va'e ave, peteĩxa ogwereco Nhandejáry. Peteĩxa ójehe ojerovia va'e-pe omopotĩ. ²³ Ndoikói ojevavy e'ỹ va'e. Enterove ojevavy. Nhandejáry-rami ndoikóiry. Ha'e-rami oikose jepe, ha'e-rami ndikatúi oiko hikwái. ²⁴ Ha jajejavy ramo jepe, nhande rexakwaa rei-ma oiko-vy Nhandejáry. “Ne resende-ma nde Hesu Cristo. Héry-py nde py'a potĩ-ma nde” he'i nhande-vy Nhandejáry. ²⁵ Omoingo va'ekwe íxupe nhane resendeharã. Nhande-rehe ojejuka-gwi, omboykese va'ekwe nhandéhegwi nhane rembiapo vaikwe. Hesu Cristo-rehe jajerovia-ma ramo ae, omboyke va'erã nhandéhegwi nhane rembiapo vaikwe nhande rereko poxy e'ỹ reheve. Upéa ojapo Nhandejáry ojekwaa hagwã hese hekoha apu e'ỹha. Yma araka'e kente kwéry hembiaapo vai ramo jepe, oha'arõ joty íxupe. Ndogwereco asy pya'éiry. ²⁶ Ha ko'ángá katu ojohupa oiko-vy enterovéa-rehe hembiaapo vai va'ekwe, ojekwaa hagwã hese hekoha apu e'ỹha, hekoha porã teha ojekwaa hagwã hese. Upéixa voi ojekwaa voi hese hekoha potíha. Mbava'e-rehe Hesu reroviaha va'e-pe gwive omopotĩ ojekwaa-ma ave hese.

²⁷ Ha ko'ángá katu ndikatuvéi-ma nhapondera ojéhe: “Tekoha-rupi aiko-gwi aiko porãve ndéhegwi” ndaja'evéi-ma ojóupe, tekoha-rupi rei jaiko ramo. “Ne potĩ-ma nde” nde'íry nhande-vy Nhandejáry tekoha-rupi jaiko-gwi. Jarovia-ma ramo Hesu Cristo-pe ae, aipo he'i nhande-rehe. ²⁸ “Jarovia-ma íxupe. Upéa-gwi nhane mopotĩ nipo

ra'e" ja'e nhandéjehe. "Nhande nhandemopotĩ uka reise ramo upe tekoha porã-rupi rei jaikovy, nanhane mopotĩry voi Nhandejáry" ja'e nhandéjehe. ²⁹ Nhandejáry ndaha'ei judeu kwéry Járy mate. Ha'e ae enterove va'e Járy. Ha'e judeu kwéry Járy, judeu e'ỹ Járy ave. ³⁰ Enterove va'e-pe nhande rereko peteĩxa Nhandejáry. Nhane mopotĩ nhande kwéry va'e-pe jajerovia-gwi hese. Ogwerovia-gwi íxupe, omopotĩ ave nhande kwéry e'ỹ va'e-pe. ³¹ Upe ramo oĩ he'i va'e mo'ã: "Hesu Cristo-pe jarovia-gwi, ndajaikovéi-ma Moisés remimombe'ukwe tekoha porã-rupi" he'i mo'ã ójehe kwéry. Upéixa ave he'i mo'ã nhande-rehe kwéry. Ha upe tekoha porã-rupi ae katu jaiko joty.*

4

Nhandejáry reroviaha Abraão amyri rehegwa nhe'ẽ

(Gl 3.6-18; Tg 2.23)

¹ Ko'ánga amombe'u-ta peẽ-my myamyrĩ nhane ramoigwasu Abraão rehegwa nhe'ẽ. Mba'éixa araka'e ipy'a onhemopotĩ va'ekwe amombe'u-ta. ² Hembiaipo porã-gwi onhemopotĩ ramo ra'e, "Xejéhegwi rei anhemopotĩ-ma" he'i arã araka'e ójehe. Ha Nhandejáry rovagwy-py katu ndikatúiry he'i upéixa. ³ Ha Nhandejáry kwatia nhe'ẽ he'i:

"Ogwerovia-ma va'ekwe Nhandejáry-pe Abraão. Upéa-gwi Nde py'a potĩ-ma nde, he'i íxupe va'ekwe Nhandejáry."*

* **3:31** Gl 2.15-21 * **4:3** Gn 15.6

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ê. Upéa-gwi, “Xejéhegwi rei anhemopotĩ-ma” ndikatúiry he'i. Ogwerovia-gwi íxupe ae omopotĩ-ma araka'e íxupe ipy'a. ⁴ Omba'apo va'e-pe hembiapokwe repy nham'e'ê íxupe. Nanhame'ê reíry íxupe. Hemigana ae nham'e'ê íxupe. Ha hembiaapo porã-rehe rei nomopotĩry Abraão-pe Nhandejáry. Ha teko rei katu gwembiaapo porã-rehe rei onhemopotĩ ukase mo'ã Nhandejáry-pe. ⁵ Ha Nhandejáry reroviaha katu nonhemopotĩ ukaséiry gwembiaapo porã-rehe rei. Ndoipotái Nhandejáry nhamba'apo nhamhemopotĩ hagwã-rehe. Ha ipy'a ky'a va'e-pe, onhe'ê reroviaha-pe katu, “Ne potĩ-ma nde” he'i íxupe Nhandejáry. Onhe'ê reroviaha-pe ojohu porã-gwi, omopotĩ-ma íxupe Nhandejáry gweko irũrã. ⁶ Upéixa voi he'i araka'e myamyri Davi gwĩ Nhandejáry remimbovy'a-rehe:

“Nhandejáry remimopotĩ ovy'a oiko-vy. Nonhemopotĩry ojehegwinte hembiaapo porã-gwi. Nhandejáry ae omopotĩ íxupe”
he'i araka'e Nhandejáry remimopotĩ-rehe.

⁷ “Hembiaapo vai va'ekwe-rehe ndogwerekói íxupe Nhandejáry. Upe va'e-rehe ovy'a eterei oiko-vy. Hembiaapo vaikwe omboyke íxugwi va'e-rehe ovy'a oiko-vy. ⁸ Hembiaapo vai va'ekwe-rehe naimandu'avéi-ma Nhandejáry. Omboyke-ma voi íxugwi. Upe va'e-rehe ovy'a ete voi oiko-vy.”*

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ê Davi amyri remimombe'ukwe. ⁹ Gwĩ yma gware reko-rupi ojepirekyti va'ekwe, judeu kwéry ovy'aha anho

* 4:8 Sl 32.1-2

para'e omombe'u Davi upéixa. Nahániry. Gwĩ ojepirekytĩ e'ỹ va'ekwe, judeu e'ỹ kwéry ovy'aha ave omombe'u upéixa. Amombe'u kuri peẽ-my Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Ogwerovia-gwi íxupe Abraão amyri: Nde py'a potĩ-ma nde, he'i íxupe va'ekwe Nhandejáry”*

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ. ¹⁰ Araka'e po Nhandejáry he'i upéixa? Abraão ojepirekytĩ rire-ma para'e he'i araka'e íxupe Nhandejáry. Nahániry. Upéa he'i ramo íxupe, ndojepirekytĩry vyteri va'ekwe. ¹¹ Onhemopotĩ rire-ma ojepirekytĩ va'ekwe. Ha ojepirekytĩ e'ỹ ramo ogwerovia rei-gwi Nhandejáry-pe, omopotĩ-ma va'ekwe íxupe. Ha upe rire katu Nhandejáry oipirekytĩ uka íxupe ojekwaa hagwã hese ogwerovia-gwi Nhandejáry-pe. Omopotĩ-ma araka'e íxupe. “Ogwerovia-gwi Nhandejáry-pe omboheko potĩ-ma íxupe” he'i arã Abraão-rehe. Upéixa-gwi Nhandejáry reroviaha va'e gwive, “Myamyri Abraão nhane ramoigwasu voi ra'e” he'i hese hikwái. Ojepirekytĩ e'ỹ ramo jepe, Nhandejáry omopotĩ joty íxupe va'ekwe.* ¹² Ha gwĩ ojepirekytĩ va'e judeu kwéry va'e gwive katu túvy kwéry-rami ave voi ra'e Abraão. Ojepirekytĩ ramo jepe, oiko ave Abraão reko-rupi hikwái. Ha'e ojepirekytĩ e'ỹ ramo vyteri Nhandejáry-pe ogwerovia-ma voi araka'e oiko-vy. Ha'e ogwerovia hagwe-rami ãy ogwerovia-ma ave Nhandejáry-pe oiko-vy hikwái. Abraão reko-rupima oiko ave hikwái. Upéixa-gwi túvy kwéry-rami voi ave Abraão.

* 4:9 Gn 15.6 * 4:11 Gn 17.10

Nhandejáry he'i tee va'ekwe Abraão-pe gwembiaporã momb'e'u-vy

¹³ He'i tee araka'e Nhandejáry: “Norombotavy mo'ãi xe rembiaporã-rehe” he'i. “Ko yvy ame'ẽ va'erã nde-vy ne ma'erã” he'i. “Ne remiarirõ kwéry onhemomba'e ave va'erã hese” he'i tee Abraão amyri-pe gwembiaporã-rehe.*

Upéixa he'i tee ramo íxupe Nhandejáry, Moisés amyri remimombe'ukwe tekoha porã-rupi anho ndoikói araka'e Abraão onhemopotĩ hagwã mo'ã. Upe tekoha-rupi rei-vyte oiko ramo, nde'íry íxupe. Ogwerovia-gwi íxupe ae araka'e, Nhandejáry omopotĩ-gwi íxupe ae araka'e, he'i tee araka'e íxupe upéixa. ¹⁴ Nhandejáry reroviaha e'ỹ reheve Moisés remimombe'ukwe tekoha-rupi rei-vyte oiko va'e-pe, “Penhemomba'e va'erã ko yvy-rehe” he'i ramo Nhandejáry ra'e, jarovia rei arã ra'e íxupe. Onhe'ẽ rei arã araka'e Abraão amyri-pe.*

¹⁵ Ha upe tekoha-rupi oiko va'e gwive, upe tekoha-rupi ndoikovéi-ma ramo, upe tekoha ohasa-ma ramo, ogwereko asy va'erã íxupe Nhandejáry. Ha upe tekoha kwaa e'ỹ va'e-pe katu ja'e rei arã: “Petekoha rasa-ma peiko-vy. Peiko katu upe tekoha-rupi” ja'e rei arã íxupe.*

¹⁶⁻¹⁷ Upe ramo ogwerovia-magwi íxupe omombe'u araka'e Abraão amyri-pe hekoharã he'i tee-vy araka'e íxupe. Hemiarirõ kwéry-pe gwive ave he'i tee araka'e Nhandejáry. Ohexakwaase rei íxupe kwéry. Entéro heroviaha-pe ohovasa va'erã. Gwĩ Moisés amyri remimombe'ukwe tekoha-rupi

* **4:13** Gn 17.4-6; 18.18; 22.17-18 * **4:14** Gl 3.18 * **4:15** Rm 7.7,10-25

oiko va'e-pe, upe tekoha kwaa e'ỹ va'e-pe ave ohovasa va'erã. Abraão ogwerovia hagwe-rami ave ogwerovia-gwi, ohovasa va'erã ohexakwaa rei-vy hemiarirõ joapyri pyri-pe gwive. Upéa-rehe he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:*

“Heta tetã tetã-rupi oiko va'e, Nhane ramói, he'i va'erã nde-rehe. Erejerovia hagwe-rami ave, ojerovia-ma va'erã xe-rehe, he'i Abraão-pe Nhandejáry.”*

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ. Upéa-gwi nhande ramói-rami ave voi ra'e Abraão. Nhandejáry rekoha apu e'ỹ va'e-gwi, hese ojerovia-gwi, omoangeri ngeri inhe'ẽgwe Abraão. Ha Nhandejáry, Abraão ojerovia hese va'e katu, omano va'ekwe-pe omoingove jevy va'e voi. Gwĩ oiko e'ỹ va'e-pe mba'eve-gwi omoingo joty onhe'ẽ-rupi. ¹⁸ Ha Abraão katu: “Oiko-ta nde ra'y” he'i ojéupe ramo, ogwerovia-ma Nhandejáry-pe. Ituja ramo jepe oha'arõ arõ ojéupe omombe'u va'ekwe Nhandejáry. Upéa-gwi onhemboheta-ma onhemboe'ýi-vy hemiarirõ tetã tetã-rupi oiko va'e. Upéixa voi oiko va'ekwe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ he'i hagwe-rami:

“Upéixa onhemboe'ýi e'ýi va'erã ne remiarirõ kwéry”*

he'i araka'e Nhandejáry kwatia nhe'ẽ Abraão-rehe. ¹⁹ Ha'e omboty-tama cem ángo. Ituja eterei ramo jepe ndogwerovia ku'a ku'ái ojéupe he'i va'ekwe Nhandejáry. Gwete-rehe imandu'a oiko-vy. Haimete-ma ndaipu'akavéi gwete-rehe. Omano hagwã-ramima oiko. Ójehe ndaipu'akavéi-ma.

* 4:16-17 Gl 3.16,29 * 4:16-17 Gn 17.5 * 4:18 Gn 15.5

Igwaigwĩ-ma hembireko Sara. Naimembýi va'e voi ha'e oiko-vy. Ogwenogwaigwĩ-ma omemby e'ýha. Upéa-rehe imandu'a jave, ndogwerovia ku'a ku'áiry joty ojeupe he'i va'ekwe Nhandejáry. “Áy ndahexa mo'ávúi-ma xe ra'yrã” nde'íry joty ójehe. Ogwerovia tee joty.* ²⁰ “Mba'éixa po oiko-ta xe ra'y?” nde'íry joty. Ojeupe he'i va'ekwe Nhandejáry ndogwerovia ku'a ku'ái joty. Ogwerovia tee-gwi, ojerovia teeve eve joty hese. “Nde ko nde tuvixa mba'e va'e voi” he'i Nhandejáry-pe omboete-vy. ²¹ “Nhandejáry he'i tee ramo, ojapo nhande-vy” he'i. “He'i hagweramima ojapo va'e voi nhande-vy. Ojapo kwaa voi xe-vy gwarã. Hekoha apu e'ýha aikwaa voi xe” he'i Nhandejáry-rehe ogwerovia tee-vy. ²² Upéixa-gwi ogwerovia tee-gwi, “Ha'e ipy'a potĩ-ma” he'i hese Nhandejáry. ²³ Upéa Nhandejáry kwatia nhe'ẽ he'i ranhe Abraão-rehe. ²⁴ Ha upe rire katu he'i-ma nhande-rehe ave. Nhandejáry Hesu moingove jevyha-rehe jajerovia-ma ramo “Nde py'a potĩ-ma nde” he'i ave va'erã nhande-vy Nhandejáry. Upéixa voi upéa Nhandejáry kwatia nhe'ẽ he'i-ma nhande-rehe ave.* ²⁵ Nhandejáry nhe'ẽ-py ojejuka va'ekwe Hesu. Jajevy-gwi omano. Upéi omoingove jevy va'ekwe íxupe, nhande py'a potĩ reheve onhemoirũ uka hagwã nhande-vy.

5

Nhande py'a omopotĩ-ma Nhandejáry

* **4:19** Gn 17.17; Hb 11.12 * **4:24** Rm 15.4; 1 Co 9.10; 10.11

1 Upe ramo Nhandejáry-pe jarovia-magwi, nhande py'a potĩ reheve jaiko. Nanhande rereko asyvéi-ma va'erã Nhandejáry. Nhane mbojoja va'e ojéupe Nhandejáry Hesu Cristo. Heko-rupi mante jaiko. 2 Hese jajerovia-gwi, Cristo nhande reru va'e, nhande rovasa nhande rexakwaa rei-vy hagwã-py nhande reru. Ha ko'ánga Nhandejáry reko irũ ramo-ma jaiko. Ojehexa uka ramo Nhandejáry reko porã teeha, onhembotuvixa mba'e ramo ave, jaiko va'erã katu heko-rupi. Upéa jaikwaa voi. Upéa-rehe javy'a ete voi jaiko-vy.*

3 Gwĩ nhande rereko asyha-pe ae nanhanheme'ëi. Nhande rereko asy jave, javy'a joty nhande, nhane mbaraeteve teve joty jaiko-vy, jajehesa rerova e'ỹ hagwã Nhandejáry-gwi. Upéa jaikwaa-gwi, javy'a joty jaiko-vy. 4 Jajehesa rerova e'ỹ ramo íxugwi, “Xe rerovia tee nipo ra'e” he'i arã nhande-rehe Nhandejáry nhande johu porã-vy.

5 Nhande johu porã-gwi, jaikwaa voi jaiko porã hagwã Nhandejáry ndive. “Nhandejáry ndive jaiko porã va'erã” ndaja'e reíry voi nhandéjehe. Ha Nhe'ë Marangatu tee va'e, nhande-vy Nhandejáry remime'ëgwe, oikwaa uka nhande-vy Nhandejáry nhande rayhu tee reiha nhande py'a ete gwive jajohayhu hagwã. Upéixa-gwi, “Nhandejáry ndive jaiko porã va'erã” ndaja'e reíry voi nhandéjehe.*

6 Nhandéjehe nanhande pu'akái vyteri ramo, nhande rekoha vai ramo, upe jave Cristo ojejukama va'ekwe nhande-rehe. Nhandejáry omboypy hagwe-py omano.* 7 Ojejavy e'ỹ va'e-rehe hasy

* 5:2 Mt 5.11-12 * 5:5 Tg 1.2-3,12; 1 Pe 1.5-7; 4.13 * 5:6 1 Tm 1.15; 1 Pe 3.18

peve voi nhamano va'e, nhande rekove-rehe nhande rakate'ỹ-gwi. Ha nhande poriahuvereko reko va'e-rehe katu, "Naxe rakate'ỹiry xe rekove-rehe. Hese amano hagwã-rami aĩ" oĩ para'e upéixa he'i hese. "Hese amano hagwã-rami joty" he'i para'e hese. ⁸ Ha Nhandejáry katu oikwaa uka-ma va'ekwe oiko-vy nhande rayhu tee reiharã oikwaa uka-ma va'ekwe nhande-vy. Jajevavy vy-teri jaiko-vy ramo, Cristo nahakate'ỹiry gwekove-rehe. Nhande rekovia omano va'ekwe nhande-rehe. ⁹ Nhande rekovia gwugwy avypte-py ojejukagwi va'ekwe, ãy ipotĩ-ma Nhandejáry-pe nhande py'a. Upéa-gwi Cristo nhande resende va'erã voi. Ogwahẽ va'erã Nhandejáry áry enterove-pe ohekojohupa hagwã, hembiaapo vaikwe-rehe ogwereco asy hagwã íxupe kwéry. Upeha áry-py nhande resende va'erã katu Cristo. Nanhane mondói va'erã nhande mbohasa asy hagwã-py. ¹⁰ Yma va'ekwe nanhande a'éiry va'ekwe Nhandejáry-rehe. Ha Ta'ýry nhande-rehe omano-gwi gweko irũrã nhande moingo va'ekwe Nhandejáry. ãy Nhandejáry nhamoirũ-ma jaiko-vy. Ha Cristo nomanovéi hagwã-ma oikove jevy-gwi, nhande resende sende meme va'erã katu oiko-vy. ¹¹ Areko joty amombe'uve va'erã peẽ-my. ãy Nhandejáry Hesu Cristo nhande moingo-ma Nhandejáry irũ ramo nhande rereco asy e'ỹ reheve. Upéa-gwi nhande mbovy'a vy'a oiko-vy Nhandejáry.

*Adão amyri rembiapokwe ndaha'éi Cristo
rembiapo-rami
(1 Co 15.21-22)*

12 Yma va'ekwe ojevavy-ma nhande ypy héry va'e Adão. Ha'e ojevavy ranhe-gwi, ombojevavy va'ekwe yma gware yvypóry kwéry-pe. Ojevavy-gwi mombyrypa oiko Nhandejáry-gwi omano hagwã-rami voi hikwái. Upéa-gwi ojevavy-ma va'ekwe entéro yvypóry gwive. Upéa-gwi mombyrypa oiko Nhandejáry-gwi omano hagwã-rami voi oiko hikwái.* 13 Ne'írã omombe'u va'ekwe Nhandejáry yvypóry kwéry-pe tekoha porãrã. Áry porukwe-rupi rei oiko hikwái. Ha'e kwéry hekorã ne'írã omombe'u ramo jepe, ojevavy joty oiko-vy hikwái. Ha gweko hagwã oikwaa e'ỹ va'e oiko happy, “Amoingo asy va'erã íxupe” nde'íry Nhandejáry. Hembiaipo vai va'ekwe-rehe ne'írã imandu'a hese Nhandejáry. 14 Ha hembiapokwe-rehe ne'írã imandu'a ramo jepe Nhandejáry, ojevavy joty oiko-vy va'ekwe hikwái. Adão amyri rire Moisés amyri oiko peve, Nhandejáry nomombe'úi íxupe ha'e kwéry hekorã. Tekoha porã ndoikwaái-gwi, “Nohendúi voi xe remimombe'ukwe” nde'íry hese Nhandejáry. Ha ndoikói-gwi Nhandejáry reko-rupi, ojevavy joty oiko-vy va'ekwe. Ójehe ndaipu'akavéi-ma. Mombyrypa oiko Nhandejáry-gwi omano va'erã-rami rei hikwái. Ha Adão katu nohendúi-ma va'ekwe ojúpe he'i va'ekwe Nhandejáry. Ha he'í kwéry-pe katu nomombe'úi Nhandejáry hekorã kwéry. Upéa-gwi Adão ojevavy hagwe-ramima ha'e kwéry ndojejavýiry. Ha'e-rami ojevavy e'ỹ ramo jepe, mombyrypa oiko araka'e Nhandejáry-gwi. Omano va'erã-rami rei oiko hikwái.

* 5:12 Gn 2.17; 3.6,19

Adão rehegwa nhe'ẽ he'i Cristo ou va'erã-rehe. ¹⁵ Ha Cristo rembiapo ndaha'ei Adão rembiapokwe-rami. Nhande ypy Adão gwĩ ojejavý va'e gwive ypy voi. Ha Cristo katu enterovéa-pe omopotĩ hagwã oikwaa. Ojejavý-ma va'ekwe Adão. Ha Nhandejáry katu nhande rovasa va'ekwe nhande rexakwaa rei-vy. Adão ojejavý-magwi, mombryrypa oiko araka'e Nhandejáry-gwi hikwái. Omano va'erã-rami rei oiko yma gware yvypóry kwéry. Ha Nhandejáry katu nhande rexakwaa porã rei voi va'ekwe. Nhande kwéry gwive nhande rovasa vasa va'ekwe peteĩ héry va'e Cristo, ha'e ramigwa ndoikóiry va'e. Upéa-gwi opamba'e-py nhande rexakwaa porãve rãve katu Nhandejáry. ¹⁶ Ha ndaha'ei Adão rembiapokwe-rami Nhandejáry rembiapo. Nhande ypy Adão ojejavý rire-ma, “Ha'e onhembopy'a ky'a-ma” he'i hese Nhandejáry. Upéixa he'i ave nhande-rehe Nhandejáry. Ha nhande kwéry katu heta jajejavý javý rire-ma jepe “Nde py'a potĩ-ma nde” he'i joty nhande-vy nhande rexakwaa rei-vy. ¹⁷ Oĩ peteĩ va'e nhande ypy ojejavý va'ekwe. Peteĩ jepe ojejavý ramo, ndaipu'akavéi-ma ójehe enterovéa. Omano va'erã-rami rei hikwái. Ha outro peteĩ va'e, Hesu Cristo jaroviaha ypy va'e rembiapo iporã eteve voi. Nhandejáry rembiexakwaa rei va'e gwive, “Nde py'a potĩ-ma nde” he'i íxupe va'e gwive, upeixagwa Nhandejáry rekoha-rupita ae oiko, peteĩ oiko va'e Cristo omoingove íxupe-gwi.

¹⁸ Upéixa ramo peteĩ va'e ojejavý-gwi iký'a-ma nhande py'a. Ha upe rire katu peteĩ va'e ojejavý

e'ỹ-gwi, “Nde py'a potĩ-ma nde” he'i nhande kwéry-pe Nhandejáry nhane moingove-vy. ¹⁹ Nhandejáry nhe'ẽ peteĩ va'e nhande ypy nohendúi va'ekwe. Upéa-gwi nhande kwéry gwive jajejavy va'ekwe. Ha upe rire katu peteĩ va'e ohendu va'ekwe ojúpe he'i va'ekwe Nhandejáry. Upéa-gwi, “Nde py'a potĩ-ma nde” he'i va'erã heta heta va'e-pe Nhandejáry.

²⁰ Upe ramo omombe'u va'ekwe Nhandejáry nhande rekoha porãrã rehegwa nhe'ẽ. Upéixa teko rei ndoikói ramo upe tekoha porã-rupi, Nhandejáry oipota ojekwaapave hese upe tekoharupi oikose e'ỹ etereiha. Ha teko rei ivaive ive va'e ojapo-ma ramo, upe jave nhande rexakwaa porãve rãve joty Nhandejáry nhande rovasa-vy. ²¹ Yma va'ekwe jajejavy-gwi, ipu'aka nhande-rehe tekoha vai. Nhande pu'akavéi-ma nhandéjehe. Nhamano va'erã va'e-rami jaiko rei va'ekwe jajejavy-gwi. Ha upe rire katu nhande rovasa-ma va'ekwe nhande rexakwaa rei-vy ndaipu'akavéi-ma hagwã nhande-rehe tekoha vai. Nhandejáry Hesu Cristo omano-gwi nhande-rehe, nhane mopotĩ-ma va'ekwe Nhandejáry. Nhande py'a potĩ-gwi, nhane moingove opa e'ỹ reheve jaiko hagwã he'ýi tee ramo.

6

Cristo-pe peteixa nhamoirũ ramo, jaiko voi nhande

(2 Co 5.17; Gl 2.20; 5.24)

¹ Oĩ he'i va'e mo'ã oiko-vy: “Jajejavy ramo jepe, nhande poriahuvereko reko joty arã Nhandejáry” he'i mo'ã. “Aipo ramo, iporã jajejavyve, nhande poriahuverekove hagwã”

he'i mo'ã. ² Ndaha'úi upéa-rehe. Nhande-rehe ndaipu'akavéi-ma ae tekoha vai. Mba'e vai-rupi ndajaikovéi-ma nhande. Nhamano va'e-ramima jaiko íxupe. Omano va'ekwe-rami jaiko mba'evai-pe. Upéixa-gwi ndikatuvéi-ma jajejavy jaiko-vy. ³ Nhandemongarai ramo va'ekwe, jajehexa uka va'ekwe Cristo Hesu-pe peteixa nhamoirũmaha íxupe. Ha'e omano va'ekwe. Peteixa nhamoirũ-ma ramo íxupe, omano va'ekwe-rami ave jaiko-ma indive. Upéa peikwaa voi. ⁴ Nhane mongarai ramo va'ekwe, peteixa nhamoirũmaha íxupe jahexa uka va'ekwe. Ha'e omano va'ekwe. Peteixa nhamoirũ-ma ramo íxupe, omano va'ekwe-rami ave jaiko hendive. Ndajajejavývúi-ma voi. Upéi Cristo-pe omoingove jevy ramo Nhande Ru, ojekwaa voi hese heko mbaraeteha. Cristo oikove jevy hagwe-rami oipota nhande ave nhande rekoha pyahu jaiko-vy. Oipota nhambopyahu nhande reko jaiko-vy.*

⁵ Cristo omano va'ekwe. Peteixa nhamoirũ-ma ramo íxupe va'ekwe, omano va'ekwe vérami jaiko indive. Upéixa ete ha'e vérami nhane moingove jevy ramo, peteixa nhamoirũ va'erã íxupe. ⁶ Nhandejáry rembiaporã jaikwaa voi. Kurusugwasu-rehe omano ramo va'ekwe Cristo, hendive nhande reko tujakwe ave omano va'ekwe. Oipe'ase nhandéhegwi nhande rekoha vaikwe nhande jajapose va'e rei ndajajapovéi-ma hagwã, ndaipu'akavéi-ma hagwã nhande-rehe tekoha vai. ⁷ Nhamano ramo ndaipu'akavéi-ma nhande-rehe tekoha vai. Upéa jaikwaa voi. ⁸ “Cristo ndive omano va'ekwe-rami jaiko-

* 6:4 Cl 2.12

ma ramo, indive gwarã nipo ra'e nhande” ja'e nhandéjehe jarovia-vy íxupe. ⁹ Cristo omano rire oikove jevymaha jaikwaa voi. Nomanovéi-ma va'erã. Ójehe ipu'aka-magwi, nomano hagwãvéi-ma voi ha'e oiko-vy. ¹⁰ Ojejuka-ma ramo, omano va'ekwe nhande-rehe ndaipu'akavéi-ma hagwã tekoha vai nhande-rehe. Peteĩgwe mante omano va'ekwe. Ha upe rire katu nomano manovéi-ma va'ekwe oiko-vy. Ko'ánga katu oikove jevy-gwi Nhandejáry pegwarã-ma voi ha'e oiko. ¹¹ Upéixa ete iporã katu: “Ndaipu'akavéi-ma xe-rehe tekoha vai. Amano va'ekwe-rami aĩ joty. Cristo Hesu-pe peteĩxa amoirũ-gwi, ãy Nhandejáry pegwarã-ma voi aiko” ja'e nhandéjehe. Nanhaheme'êvéi-ma tekoha vai-pe.*

¹² Anive penheme'ê tekoha vai-pe ipu'aka hagwã pende py'a-rehe, pejapose va'e rei pejapo hagwã. ¹³ Naiporãi katu penheme'ê íxupe. Pende rete poru-ma ramo, ojapo vai uka va'erã peẽmy. Hekovia Nhandejáry-pe ae katu penheme'ê. Pemanó va'ekwe-rami pene moingove jevy va'ekwe. Upéa-gwi peheja katu Nhandejáry popy pende py'a gwive pende rete gwive pende rete poru hagwã pene moembiapo porã uka hagwã.*

¹⁴ Naiporãi katu pende-rehe ipu'aka tekoha vai. Yma va'ekwe Moisés remimombe'ukwe tekoha porã-rupi peikose mo'ã. Pendejéhegwi peiko va'ekwe. Ha ko'ánga katu Nhandejáry pende rovasa vasa va'e-rupi peiko. Pende rexakwaa kwaa rei-gwi peiko porã voi. Upéa-gwi naiporãi katu pende-rehe ipu'aka tekoha vai.

* **6:11** 2 Co 5.15; Gl 2.19-20 * **6:13** Cl 3.5; 2 Co 5.14-15

Peiko-ma Nhandejáry rembigwái ramo pejevavy e'ÿ hagwã

¹⁵ Oĩ he'i va'e mo'ã oiko-vy: “Iporã para'e jajejavy” he'i. “Yma Moisés remimombe'ukwe tekoha-rupi mo'ã jaikose va'ekwe nhandemopotĩ hagwã mo'ã. Ha ko'ánga katu Nhandejáry rembiporiahuvereko ramo jaiko-gwi, nhane potĩ-ma jaiko-vy. Upéa-gwi jajejavy ramo jepe, nandane moingo asy mo'ãi para'e Nhandejáry” he'i mo'ã oiko-vy hikwái. Ndaha'éí voi upéixa.

¹⁶ Erenheme'ẽ ramo ijokwaiha-pe inhe'ẽ rendu ramo, nde ruvixa ramo oiko arã nde-vy. Hembigwái ramo ereiko va'erã íxupe. Mba'e vai-pe erenheme'ẽ ramo, eremano va'erã. Aipo ramo mombyry erepyta arã Nhandejáry-gwi. Ha Nhandejáry po-py katu erenheme'ẽ ramo, inhe'ẽ erehendu ramo, “Nde py'a potĩ-ta nde” he'i va'erã nde-vy. Upéa peikwaa voi.

¹⁷ Ha atima porã katu Nhandejáry-pe pende-rehe. Yma mba'e vai ipu'aka araka'e pende-rehe. Ha upe rire katu pehendu-ma va'ekwe peẽmy hemimombe'ukwe heko-rupi peiko hagwã. Pende py'a gwive pehendu-ma va'ekwe inhe'ẽ.

¹⁸ Pende-rehe ndaipu'akavéi-ma mba'e vai. Peiko-ma Nhandejáry rembigwái ramo pejevavyve e'ÿ hagwã.* ¹⁹ Napene arandupáiry vyteri. Upéixa-gwi apomo'arandu-ta tembigwái rehegwa nhe'ẽrami. Yma penheme'ẽmba va'ekwe pende py'a gwive mba'e vai-pe hembigwairã penhemongy'a hagwã pejapo vaive ive hagwã. Ha ko'ánga iporã katu penheme'ẽmba Nhandejáry-pe hembigwairã

* 6:18 Gl 5.1

pejajavyve e'ỹ hagwã, peiko marangatu hagwã peiko-vy.

²⁰ Yma araka'e peiko mba'evai rembigwái ramo peiko. “Pejapo katu Nhandejáry remimbota” nde'íry araka'e peẽ-my nde rerekwa. ²¹ ãy katu petĩ pene rembiapokwe-gwi. Yma pene rembiapo vai jave, pene rembiapokwe ndovaléi araka'e. Napende rovasái voi araka'e Nhandejáry. Upéixa pejapo ramo, mombyry rei pmano arã Nhandejáry-gwi. ²² Ha ko'ánga katu penderhe ndaipu'akavéi-ma mba'e vai, Nhandejáry rembigwái ramo peiko-magwi. Penheme'ẽ-ma íxupe peiko marangatu hagwã hendive peikove opa e'ỹ reheve hagwã. Upéixa íxupe penheme'ẽ ramo, entéro ne rembiapo ovale voi. ²³ Ha jajavy ramo nhande rembiapo apokwe-rami nhande rereko arã. Mombyry rei nhamano arã Nhandejáry-gwi. Ha Nhandejáry Cristo Hesu-pe petéixa nhamoirũ ramo, ondive nhane moingove meme va'erã voi Nhandejáry nhande rexakwaa rei-vy.*

7

Omenda va'e rehegwa nhe'ẽ

¹ Peẽ xe re'ýi kwéry, tekoha rehegwa nhe'ẽ kwaaha voi. Upéixa-gwi peẽ-my amombe'u-tama va'e peikwaa voi. Tekoha rehegwa nhe'ẽ jaikove va'e pegwarã. Ndaha'úi nhamano va'ekwe pegwarã tekoha. ² Upéixa voi kunha ime va'e tekoha-rupi oiko jave, oikove vyteri ramo iména, ndikatúi oheja oho-vy. Ha omano ramo katu

* 6:23 Gl 6.7-8

ndaipu'akavéi hese imenakwe. ³ Upéixa ramo iména oikove vyteri ramo, outro kwimba'e ndive oiko ramo, “Teko ky'a-rupi oiko” ja'e arã hese. Ha iména omano ramo katu ndaipu'akavéi hese. Omenda pyahu jevy ramo outro kwimba'e-rehe, tekoha-rupi joty oiko va'erã. Omano va'ekwe rereko asyhaty e'ỹ upéa. Ndoikovéi omano va'ekwe pogwy-py, ojei-ma íxugwi. Ndaixupe gwarã inhe'ẽ. ⁴ Upéixa ete pende rekoha, xe re'ýi kwéry. Cristo omano va'ekwe. Cristo-pe petéixa pemoirũ-gwi, omano va'ekwe-rami ave peiko va'ekwe. Yma va'ekwe he'i va'ekwe Moisés: “Nderejapopái ramo upe tekoha porã nhe'ẽ gwive, eremano arã mombyry Nhandejáry-gwi ereiko hagwã” he'i va'ekwe Moisés Nhandejáry nhe'ẽ ohai-vy. ãy jajerovia-magwi Cristo-rehe, upéa nhe'ẽ ndaha'evéi nhande-vy gwarã. Ha'e kuri peẽmy: Imenakwe nomandavéi-ma gwembirekokwe-rehe. Ndoikovéi-ma omano va'ekwe pogwy-py, ojei-ma íxugwi. Upéixa ete Hesu Cristo-pe nhamoirũ-gwi, omano va'ekwe-rami jaiko-gwi, ndaha'úi nhande-vy gwarã Moisés rembihaikwe. Ha Cristo omano rire, omoingove jevy íxupe Nhandejáry. Upéa-gwi ãy peiko-ma he'ýi ramo yva'a porã va'e-rami, pene rembiapo porã porã hagwã íxupe. ⁵ Yma jajapose va'e rei jajapo va'ekwe. Upe-ma ramo, “Ani erejapo teĩ upéa” he'i ramo Moisés remimombe'ukwe nhande reko-harã, ivaive ive va'e joty jajapose va'ekwe. Yvyra hi'upy e'ỹ vaive va'e-rami nhane rembiapo vai vai jaiko-vy va'ekwe. Nhane rembiapo vai vy-teri ramo ra'e, mombyry Nhandejáry-gwi jaiko arã ra'e. Nhamano hagwãixa jaiko va'ekwe. ⁶ Upéa

yma gware tekoha porã nhe'ẽ ipokatu joty. Ha peteĩxa nhamoirũ-ma ramo Cristo-pe, ãy upéa kwatia nhe'ẽ ndaha'evéi nhande-vy gwarã. ãy omano va'ekwe-rami jaiko íxupe. Ndaipokatuvéi-ma nhande-rehe upéa yma gware nhe'ẽ. Nhe'ẽ Marangatu tee va'e reko-rupi ae nhamba'apo Nhandejáry-pe jaiko-vy.

Upe tekoha porã nhe'ẽ amonhe'ẽ ramo, aikwaa-ma xe rekoha vai
(Rm 3.20)

⁷ Oĩ he'i va'erã para'e: “Naiporãi ra'e Moisés amyri remimombe'ukwe tekoha” he'i mo'ã. Ndaha'éiry upéixa. Upe tekoha rehegwa nhe'ẽ ahendu-ma ramo, xe rembiapo vaikwe aikwaa-ma voi. “Aníke peipota teĩ pende rapixa mba'e” nde'íry ramo ra'e upe tekoha rehegwa nhe'ẽ, ndaikwaái arã ra'e xe rekoha vai.* ⁸ “Ani ne mba'e jerure rure teĩ” he'i Moisés amyri rembihaikwe tekoha porã mombe'u-vy. Upéa nhe'ẽ amonhe'ẽ ramo jepe, ajevavy joty. Aipota eterei xe rapixa mba'e. Upéa-gwi ajevavyve vyve aiko-vy. Upe tekoha ndaikwaái ramo ra'e, ndaikwaái arã ra'e xe rekoha vai. Naxe mbojevavýi arã ra'e. ⁹ Yma upe tekoha rehegwa nhe'ẽ kwaa e'ỹ-vy aiko va'ekwe. Ha upe rire katu: “Ani erejapo teĩ upeixagwa” he'i pykatu upe tekoha rehegwa nhe'ẽ, ajaposeve seve joty. ¹⁰ Upéi mombyry aiko va'ekwe Nhandejáry-gwi amano va'ekwe-rami. Upe tekoha porã-rupi meme mo'ã oipota va'ekwe xe aiko hendive Nhandejáry. Ha xe katu

* 7:7 Êx 20.17; Dt 5.21

mombyry-ma aha va'ekwe aiko-vy Nhandejáry-gwi. Aiko teĩ. Omano va'ekwe-rami aiko va'ekwe íxugwi. ¹¹ Upe tekoha nhe'ẽ amonhe'ẽ ramo jepe “Aníke erejapo teĩ upeixagwa” he'i pykatu, xe ajaposeve seve joty. Upe tekoha-rupi aikose mo'ã ramo jepe, anhembotavy-ma joty. Upe tekoha nhe'ẽ xe mbojejavyve joty. Ajejavyseve joty. Upéixa ramo ajejavy javy-gwi, omano va'ekwe-rami aiko va'ekwe.

¹² Upéixa ramo Nhandejáry rekoha marangatu voi upe tekoha. Nhande rekorã rehegwa nhe'ẽ, Nhandejáry rekoha marangatu voi ave. Nhandejáry remimbota omombe'u upéa nhe'ẽ. Nhane mo'arandu porã, nhane moingo tape porã-rupi ave. ¹³ Oĩ he'i va'erã para'e: “Upe tekoha Nhandejáry rembijohu porã va'e xe mbojejavy ra'e. Xe jukaharã vérami” he'i mo'ã. Ndaha'éiry upéixa. “Ani erejapo teĩ upeixagwa” he'i va'e-rehe xe mandu'a ramo, ajejavyseve joty aiko-vy. Omano va'ekwe-rami aiko. Upéixa ramo ojekwaa xe-rehe xe rekoha vaiha. Jajejavy e'ỹ hagwã pe tekoha he'i-gwi, ojekwaa porãve nhande-rehe nhande rekoha vaiha. “Ivai eterei voi” ja'e nhandéjehe.

“Aikose e'ỹha-rupi aiko joty” he'i Paulo

¹⁴ Nhane nhe'ẽ marangatu pegwarã voi Moisés remimombe'ukwe tekoha porã. Ha ndaxe reko marangatu meméiry. Xe-rehe ipu'aka joty tekoha vai va'e. ¹⁵ Xe aikose ha-rupi ndaikói. Ndajaposéi va'e ajapo joty. Upéixa-gwi xe ndaikwaavéi-ma voi xe rekoha. ¹⁶ Xe remimbota e'ỹ-rupi aiko ramo, upe tekoha-rupi aikose ramo mo'ã, “Anhetegwa

voi ra'e" ha'e joty upe tekoha-rehe. ¹⁷ Upéixa-gwi xejéhegwi ndajapo vaíry. Xe py'a-py oĩ va'e, mba'e vai xe mbojejavy ukaha ae ojapo uka xe-vy. ¹⁸ Xejéhegwi ndajapo porã kwaái. Ajapose va'e rei ajapo. Ajapose ramo mo'ã iporã va'e, ndajapóiry joty. ¹⁹ Xe remimbota-rupi ndaikói joty. Iporã va'e ndajapói. Hekovia ajapo ae ivai va'e joty. Ndajapo mo'ái ramo jepe, ajapo joty. ²⁰ Xe remimbota e'ỹ-rupi joty aiko. Ajapo vai ramo vyteri, xejéhegwi katu ndajapo vaíry joty. Xe aiko porãse mo'ã. Oĩ ave xe mbojejavy ukaseha, pe tekoha vai va'e, xe py'a-py oĩ va'e. Xe-rehe ipu'aka joty.

²¹ Upéixa-gwi xe-vy ojehu va'ekwe ãy aikwaa-ma. Ajapo porãse ramo mo'ã, nome'ëi xe-vy ajapo porã hagwã. Ivai va'e mante ajapo joty aiko-vy.

²² Xe ae xejehegwíte arovy'a Nhandejáry remimombe'u ukakwe nhande rekoharã. ²³ Ha xe py'a-py oĩ ave pe tekoha vai va'e vyteri. Ha xe remimbota, xe ajohu porã va'e, ndaijojái pe tekoha vai va'e ndive. Ndaijojái ramo, ndaxe pu'akavéi-ma xéjehe xe mbojejavy uka-gwi pe tekoha vai va'e.*

²⁴ Upéixa ramo, xe py'a-py ijoja e'ỹ-gwi, xe poriahu ete voi, ndavy'avéi-ma. Kiva'e-pa xe resendeharã. Omano-tama va'e-rami aiko pe tekoha vai va'e-gwi. ²⁵ Xe resende-ta katu Nhandejáry. Upéa-rehe atima porã íxupe. Xe resende-ta ave Nhandejáry Hesu Cristo.

Upéixa amombe'u jevy-ta peẽ-my xe rekoha. Xe katu Nhandejáry rembigwái ramo jepe, xe rekoha ku'a ku'a joty. Xe py'a rekoha-rupi aiko ramo, upe jave Nhandejáry remimombe'ukwe-rupi aiko. Ha

* 7:23 Gl 5.17

pe tekoha vai nhe'ẽ-rupi aiko ramo, ndaxe pu'akái xéjehe. Ojapo vai ukase joty xe-vy.*

8

Nhe'ẽ Marangatu tee va'e nhande py'a-py oiko ramo, jaiko porã voi (Gl 5.16-18)

¹ Upe ramo Cristo Hesu-pe peteixa nhamoirũ va'e gwive, “Ojejavu-ma” ãy nde'i mo'ãi nhande-rehe Nhandejáry. ² Nhe'ẽ Marangatu tee va'e reko-rupi jaiko ramo, nhane moingove. Jaikove meme voi Cristo Hesu-pe peteixa nhamoirũ va'e. Upéixa ete xe jukaharã jepe, ndaipu'akavéi-ma xe-rehe tekoha vai. Ndaikovéi igwy-py, asẽ-ma íxugwi. Hi'arive-ma xe aiko. Cristo nhane moingove-gwi, “Ojejavu-ma” nde'i mo'ávéi nhande-rehe Nhandejáry. ³ Yma jajapose va'e rei jajapo va'ekwe. Upéa-gwi Moisés remimombe'ukwe tekoha-rupi ndajaikóiry va'ekwe. Nhande rekoha vai imbaraeteve va'ekwe nhande-rehe. Ha Nhandejáry katu ipu'akave-ma nhande-rehe. Oikwaa uka ranhe nhande-vy nhande rekoha tujakwe. “Pejejavu-ma” he'i nhande-vy. Upe ramo nhande-rehe ombou va'ekwe gwa'ýry. Nhande reko-rami ave ha'e hekoha. Nhande rekoha-rami ave ou va'ekwe oipe'a hagwã nhandéhegwi nhane rembiapo vaikwe. ⁴ Upéixa upe tekoha porã-rupi gwive Nhandejáry oipota jaiko. ãy ndajajapovéi-ma jajapose rei va'e. Nhe'ẽ Marangatu tee va'e reko-rupi ae jaiko. Upéixa ramo upe tekoha, Iporã katu pejapo upéa, he'i va'e gwive oipota voi

* 7:25 Gl 5.16-26

nhandendu. ⁵ Ha nhande jajapose rei va'e jajapo va'e mate nanhande pu'akái nhandéjehe. Jajapose va'e rei-rehe mate nhane mandu'a jaiko-vy jajapo hagwã-rehe. Ha nhande Nhe'ẽ Marangatu tee va'e reko-rupi jaiko va'e katu nhande pu'aka nhandéjehe. Nhe'ẽ Marangatu tee va'e remimbota-rehe nhane mandu'a jaiko-vy va'e nhande pu'aka voi nhandéjehe.* ⁶ Erejapose va'e anho-rehe rei ne mandu'a meme ramo, mombyry ereiko arã Nhandejáry-gwi. Omano va'ekwe-rami rei ereiko va'erã. Ha Nhe'ẽ Marangatu tee va'e remimbota anho-rehe ne mandu'a meme ramo katu, ereikove arã nde py'agwapy reheve ereikove va'erã. ⁷ Upéixa erejapose va'e anho-rehe rei ne mandu'a ereiko-vy ramo, Nhandejáry nhe'ẽ-rehe erepyrũ meme ereiko-vy. Nhandejáry remimombe'u ukakwe nhande rekoharã-rupi ndereikói voi. Ereikose teĩ. Nande pu'akáiry ereiko hagwã. ⁸ Erejapose va'e anho rei erejapo ramo, Nhandejáry remimbota apo e'ỹha voi nde. Nerembovy'ái voi íxupe.

⁹ Ha ko'ánga pejapose va'e anho rei ndapejapovéi-ma. Oiko ramo pende py'a-py Nhe'ẽ Marangatu tee va'e, heko-rupima peiko. Ha ndoikóiry ramo ra'e katu pende py'a-py Cristo nhe'ẽ marangatu, Cristo re'ýi ramo ndapeikói ave arã ra'e. ¹⁰ Cristo pene moirũ ramo, pene moingove va'erã Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Pejejavy-gwi pemento va'erã. Omano va'erã voi pende rete. Ha omano ramo jepe, peikove jevy joty va'erã. Pende py'a potĩ-gwi, Cristo nhane moingove jevy va'erã Nhandejáry ndive opa e'ỹ re-

* 8:5 Gl 5.19-25

heve jaiko hagwã. ¹¹ Ha Nhandejáry katu omoin-gove jevy va'ekwe Hesu-pe. Omano rire omoin-gove jevy va'ekwe íxupe. Hemimoingove jevy voi Cristo. Upéa-gwi pende py'a-py oiko ramo Nhandejáry Nhe'ẽ Marangatu, pene moingove jevy va'erã ave. Omano va'erã pende rete. Ha omano ramo jepe pende retekwe, omoingove jevy va'erã peẽ-my pende rete. Pene ndive oiko-gwi inhe'ẽ Marangatu pene moingove jevy va'erã voi Nhandejáry ndive peiko meme hagwã.

¹² Upéixa-gwi, xe re'ýi kwéry, iporã katu jaiko Nhe'ẽ Marangatu tee va'e reko-rupi. Ha nhande reko tujakwe-rupi rei katu ndikatúiry jaiko. ¹³ Pende reko tujakwe remimbota-rupi peiko ramo, mombyry peiko arã Nhandejáry-gwi. Omano va'ekwe-rami rei peiko arã. Ha Nhe'ẽ Marangatu tee va'e remimbota-rupi peiko ramo katu, anive peiko teĩ pende reko tujakwe-rupi. Ereheja-ma va'erã nde rekoha tujakwe. Ani penheme'ẽve teĩ pende reko tujakwe-pe. Yma gware pende reko-rupi ani peikove teĩ. Upéixa ramo peikove va'erã Nhandejáry ndive. ¹⁴ Nhandejáry Nhe'ẽ Marangatu tee va'e-rupi jaiko-ma ramo, Nhandejáry ra'y ramo-ma jaiko voi. ¹⁵ Peẽ-my Nhandejáry remime'ẽgwe Nhe'ẽ Marangatu tee va'e voi. Ha'e ndoúi voi pene mopy'amirĩ hagwã, ndoúi ave pende jokwái hagwã. Napene mytu'e'ỹvéi-ma hagwã pendéjehe ae ou. ãy katu Nhe'ẽ Marangatu tee va'e oiko-gwi pende py'a-py, Nhandejáry ra'y ramo-ma peiko. Nhanhemopeteĩ teĩ, “Xe Ru” ja'e-vy. Jarovy'a ja'e-vy Nhandejáry-pe. ¹⁶ Nhande py'a-py,

“Nhandejáry ra'y voi xe” peteĩ teĩ ja'e nhandéjehe nhandemombe'u-vy. Upéixa ave he'i nhande py'a-py Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. ¹⁷ Nhande ta'yry-gwi, gwe'yí pegwarã iporã va'e ome'ẽ ave va'erã nhande-vy. Cristo re'yí pegwarã iporã va'e ome'ẽ ave va'erã nhande-vy. Cristo rereko asy hagwemami, nhande rereko asy ave va'erã. Ha upe rire katu Cristo-rehe heko porã teeha ojekwaa ramo, hekoha-ramima nhandeheko viarõ va'erã.**

Nhandejáry nhane mopotĩ rire, nhane moingo va'ekwe gweko porã tee-rupi, ha'e-rami nhane momba'egwasu hagwã

¹⁸ ãy jahasa asy voi jaiko-vy. Ha ojehexa uka ramo hese Nhandejáry reko porã teeha, nhande rereko asy hagwe-rehe nanhane mandu'avéma va'erã. Nhane momba'egwasu porãve rãve va'erã. ¹⁹ ãy entéro Nhandejáry rembiapokwe gwive ojapura oha'arõ-vy Nhandejáry ra'y kwéry ojekwaa hagwã. “Araka'e po ou-ta ojehexa uka-vy” he'i ojapura-vy hese. ²⁰ Yma entéro Nhandejáry rembiapokwe gwive oiko teĩ araka'e. Omano hagwãixa oiko araka'e hikwái. Ojéhegwi rei ndoikóiry araka'e. Nhandejáry nhe'ẽ-py teĩ oiko araka'e. Nhandejáry remimbota-rupi oiko upéixa. ²¹ “Ha ndojehu meméi va'erã íxupe kwéry upéixa” he'i ojúpe Nhandejáry. “ãy entéro va'e ndaipu'akái ójehe. Upéa-gwi enterovéa-pe amoatyrõmba va'erã itujave jave e'y hagwã, omano mano e'y hagwã, xe ra'y kwéry ndive ipu'aka jevy hagwã ójehe, Cristo Hesu

* **8:17** Gl 4.1-7 * **8:17** Gl 3.29; 4.6-7; 2 Tm 2.11-12

ndive onhemomba'egwasu hagwã hikwái” he'i ojúpe Nhandejáry. ²² Ko'ánga ete peve entéro Nhandejáry rembiapokwe va'e gwive hasy va'e-rami hasê. Ne'írã onhemoatyrõ enterove va'e. Upéa-gwi hasê. Kunha imemby-tama va'e-rami ave hasê. Upéa jaikwaa voi. ²³ Na Nhandejáry rembiapokwe anhóiry hasê. Nhande ave, nhane rasê. Nhande py'a-py oiko Nhe'ẽ Marangatu tee va'e. Nhandejáry remime'ẽgwe ranhe peẽ-my ha'e. Upéa-gwi nhande py'a-py nhane rasê nhande Nhandejáry ra'arõ-vy. Ha upe rire katu gwa'ýry tee-rami nhande rereko va'erã, nhane resendepa va'erã. Nhande rete gwive nhane resendepa va'erã. ²⁴ “Jajerovia ypyha áry gwive nhane resendepa va'ekwe. Ha upe rire katu ou jevy ramo, nhande rete gwive-ma nhane resendepa ete-ma va'erã” ja'e nhandéjehe jarovia-vy. Nhaha'arõ va'e jahexa ramo, ogwahẽ-ma ramo, nanhaha'arõvéi-ma. Jahexa va'e nanhaha'arõi joty jaiko-vy. ²⁵ Ha jahexa e'ỹ vyteri va'e katu nhaha'arõ ramo, “Ndoiko mo'ãi para'e” ndaja'éi joty hese. Nanhaha'arõ ku'a ku'ái jaiko-vy va'e. Nhaha'arõ tee ae jaiko-vy va'e. Upéixa Cristo ou jevytaha áry-rehe nhaha'arõ tee voi nhandemoatyrõmba hagwã.

²⁶ Ha Nhe'ẽ Marangatu tee va'e nhane pytygwõharã voi ave. Nanhane mbaraetéi ramo nhane pytygwõ-vy ou. Nhandéjéhegwi rei ndajajapo porã kwaáiry oração. Ha Nhe'ẽ Marangatu tee va'e ae katu nhande réry-py ojerure Nhandejáry-pe nhande-rehe. Nhane nhe'ẽ e'ỹ-my hasê va'e-

rami onhe'ẽ ojerure asy-vy.* ²⁷ Ha Nhandejáry-gwi ndaipóri okanhy va'e. Nhande py'apygwa jepe oikwaapa voi ha'e. Upéa-gwi Nhe'ẽ Marangatu tee va'e he'ise va'e oikwaapa voi. Ha Nhe'ẽ Marangatu tee va'e ojerure asy Nhandejáry-pe he'ýi kwéry-rehe. Héry-py ojerure rure hese. Nhandejáry remimbota-rupi ojerure hese. Upéa-gwi he'ise va'e oikwaapa voi. ²⁸ Nhande, Nhandejáry oipota pota ojeupe nhamoirũ va'e, hemienói voi. Nhandejáry-pe jahayhu ramo, opamba'e oiko va'erã nhande-vy nhande rereko porã hagwã. Mba'e ojehu ramo nhande-vy, omba'apo porã joty nhande-rehe Nhandejáry. Upe va'e jaikwaa voi. ²⁹ Yma va'ekwe nhande-rehe he'i va'ekwe Nhandejáry: “Xe rembiporavorã voi aipe'a va'erã íxupe xe ra'y Hesu reko-rupi oiko hagwã” he'i. “Xe ra'y Hesu aipota oiko tyke'yrsu ramo, tyvýry reta va'e-rami oiko hagwã Hesu” he'i va'ekwe nhande-rehe Nhandejáry. ³⁰ Ha upe rire katu, nhande pe'a rire, nhane renói va'ekwe ave. Upéi nhane renói rire, “Ha'e ipy'a potĩ-ma” he'i va'ekwe nhande-rehe. Upéi nhane mopotĩ rire, nhane moingo va'ekwe gweko porã tee-rupi, ha'e gweko-rami nhane momba'egwasu hagwã.

Cristo po pyte pygwa voi nhande. Ndaipóri ipo pyte-gwi nhande pe'a va'erã

³¹ Nhande rovasa vasa-gwi Nhandejáry, amombe'u-ta peẽ-my hekoha porã. Ha'e nhane pytygwõ tygwõ-gwi, ndaipóri nhande-rehe ipu'aka va'erã. ³² Peteĩ oiko va'e gwa'ýry-rehe jepe nahakate'ýiry va'ekwe. Nhande kwéry

* 8:26 Jo 14.16

rekovia ijukaharã-pe ome'ẽ va'ekwe nhande-rehe. Gwa'yry-rehe nahakate'yiry-gwi ome'ẽ va'ekwe nhande-rehe ijukaharã-pe, opamba'e-py nhande rexakwaa rei va'erã voi katu. ³³ Nhandejáry rembiporavo va'e-rehe, “Ojevavy-ma ra'e” he'i va'erã ndoikói va'erã. “Ha'e ipy'a potĩ-ma” he'i hese Nhandejáry. ³⁴ Upéa-gwi, “Ha'e ipy'a ky'a-ma” he'i va'erã hese ndaipóri. Nhande-rehe happy omano va'ekwe Hesu Cristo. Omano rire katu ha'e onhemoingove jevy-ma va'ekwe. Ha ko'ánga nhande réry-py ojerure Nhandejáry-pe nhande-rehe iyjeke-rehe oiko-vy. ³⁵ Cristo po pyte-gwi ndaipóri nhande pe'a va'erã. Jahasa asy ramo jepe, jajepy'apy jaiko-vy ramo jepe, nhande rereko asy ramo jepe, nhande vare'a ramo jepe, nhande ao e'ỹ ramo jepe, nhane mongyhyje ramo jepe, nhande juka ramo jepe, Cristo po pyte-gwi nanhande pe'ái va'erã voi. ³⁶ Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Nde réry-py oroiko va'e. Upéa-gwi ore jukase meme va'e-rami oroiko. Ore rereko asy voi.

Ovexa ijukapyrã-rami ore rereko”*

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

³⁷ Mba'e ojehu ramo jepe, nanhane mytu'e'yiry joty nhandéjehe. Cristo nhande rayhu-magwi, nanhanheme'ẽ mo'ãi nhande jukase va'e-pe. Cristo rembiayhu voi nhande. Ndaipu'akavéi-ma voite nhande-rehe nhande rereko asyharã. Nhande py'agwasu joty jaiko-vy. ³⁸ Hembiaiyhu voi nhande. Upéa-gwi ipo pyte-gwi ndaipóri nhande pe'a va'erã. Nhamano va'erã para'e,

* 8:36 Sl 44.22

jaikove va'erã para'e. Ipo pyte pygwa meme joty nhande. Oĩ yváy pygwa, Nhandejáry rembigwái va'e para'e, mburuvixa va'e para'e, imbaraeteve va'e para'e. Upeixagwa jepe ndikatúiry nhande pe'a ipo pyte-gwi. Ndaipóri Nhandejáry jokoharã nhande rayhu e'ỹ hagwã. ãy ojehu va'e gwive, ko'ẽ mbue ramo ojehu va'erã gwive ndaipóri ipo pyte-gwi nhande pe'a va'erã. ³⁹ Ipo pyte-gwi nanhande pe'ái va'erã yvate rupigwa, yvygwy rupigwa ave. Áry-rupi oiko va'e, okwa rei va'e ave, aragwy-rupi oiko va'e gwive nanhande pe'ái va'erã voíte íxugwi. Ndaipóri Nhandejáry ojokoharã nhande rayhu e'ỹ hagwã. Nanhande rayhu ku'a ku'a reíry va'e. Ndopoi reíry nhandéhegwi. Nhandejáry po pyte pygwa-ramoma jaiko va'erã voi Nhandejáry Hesu Cristo nhande rayhu-gwi. Ndaipóri voíte íxugwi nhande pe'aharã.

9

Nhandejáry rembiporavokwe gwe'yirã rehegwa nhe'ẽ

¹ Amombe'u-ta peẽ-my anhetegwa va'e. Cristo irũ voi xe. Upéa-gwi naxe apu mo'ãi voi xe. Ha Nhe'ẽ Marangatu tee va'e xe mbo'e-gwi, xe py'a-py oĩ he'i va'e xe-vy "Anhetegwa va'e" he'i va'e xe-vy. Upéa-gwi aikwaa voi xe apu e'ỹha. ²⁻³ Amombe'u-ta peẽ-my xe vy'are'ỹ. Xe ndavy'aveiha amombe'u-ta peẽ-my. Xe mbopy'a rasy meme xe re'ýi kwéry Israel re'ýi va'e. Ha'e kwéry xe rugwy re'ýi voi. Aipota eterei mo'ã ha'e kwéry ogwerovia ave.

Hekovia jepe tamano xe, ha'e-ta para'e Nhandejáry-pe. Tove taiko Nhandejáry ojuka va'erãrami xe ave. Xe kente kwéry-rehe ha-py tove jepe taxe mondo Cristo ojéhegwi mombyry, ha'e-ta para'e Nhandejáry-pe. ⁴ Ha'e kwéry katu Nhandejáry rembiporavokwe gwe'yirã. Gwa'yryrã ave oiporavo va'ekwe. Ohexa uka uka va'ekwe íxupe kwéry Nhandejáry gwekoha tee. Ha'e tuvixa mba'e ohexa uka va'ekwe gwekoha. “Xe rekorupi peiko ramo, xe orohovasa meme va'erã” he'iri iri íxupe kwéry va'ekwe Nhandejáry. Ohendu ramo, ojohu porã onhonhe'ẽ. Hekorã omombe'u va'ekwe íxupe Nhandejáry. Íxupe kwéry anho omombe'u mba'éixa pa va'erã ojapo omboete hagwã ojéupe. Íxupe kwéry anho: “Peẽ-my katu orohovasa va'erã voi” he'iri iri Nhandejáry. ⁵ Yma myamyri Jacó ra'y kwéry-rehe imandu'a porã meme. Ha'e kwéry judeu kwéry rembypy. Ha Cristo katu nhande-rami oiko ramo kuri, ha'e kwéry rugwy re'ýi ave. Isy judeu kwéry va'e voi. Ha'e ko Nhandejáry voi. Enterove va'e ruvixa voi. Ndaipóri ha'e ramigwa. Ha'e ko tuvixa mba'e opa e'ỹ reheve oiko va'e voi. Amém.

⁶ Oĩ he'i va'e mo'ã: “Nhandejáry he'i hagwarami ndojapóiry” he'i mo'ã. Ndahaeíry upéagwi. Israel re'ýi judeu kwéry Nhandejáry rembiporavokwe va'e voi. Ha hese ojerovia va'e ndahetáiry oĩ. Upéagwi entéro judeu kwéry va'e-pe ndoiporavói va'ekwe Nhandejáry gwe'yirã. ⁷ Ha Abraão remiarirõ kwéry katu, oĩ Nhandejáry ra'y, oĩ Nhandejáry ra'y e'ỹ ave. “Nde ra'y Isaque ra'y kwéry ne remiarirõ kwéry tee voi” he'i va'ekwe

Abraão amyri-pe Nhandejáry.* 8 Upéixa ramo entéro Abraão remiarirõ kwéry ndaha'éí Nhandejáry ra'y ave. “Upe va'e xe ra'y voi” he'i hese va'e katu, Nhandejáry ra'y kwéry voi. Ndoiporavopái. 9 Nhandejáry he'i va'ekwe a-rami: “Anhetegwa amombe'u-ta nde-vy. Outro ro'y-py hi'áry-py aju jevy-ta” he'i. “Ne rembireko Sara héry va'e imemby-ta” he'i Abraão-pe. Upéixa voi, “Upe va'e xe ra'y voi” he'i hese va'e, Nhandejáry re'ýi voi.*

10 ãy amombe'u-ta peẽ-my outro nhe'ẽ peikwaa hagwã mba'éixa Nhandejáry oiporavo gwe'yirá. Mokõi mitã rehegwa nhe'ẽ amombe'u-ta. Isy héry Rebeca. Mokõi omembyrã-gwi hyegwasu. Ha nhane rembypy Isaque mokõi mitã va'e ru voi.* 11-12 Mokõi mitã ne'írã oiko ramo, peteĩ-pe oiporavo Nhandejáry, outro-pe ndoiporavói. Gwembiporavose-pe ae oiporavo Nhandejáry. Upéa-gwi he'i va'ekwe isyrã-pe: “Tyvýry rembigwairã voi tyke'ýry” he'i. Ne'írã hembiapo porã, ne'írã hembiapo vai ave, ne'írã vyteri oiko ave. Upe-ma ramo: “Tyvýry rembigwairã voi tyke'ýry” he'i isyrã-pe. Upéixa ramo, mba'eve ojapo e'ỹ reheve, mba'eve oikwaa e'ỹ reheve, oiporavo araka'e tyvýry-pe Nhandejáry.* 13 Upéixa voi he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Ha Jacó katu xe rembiayhu va'e. Ha tyke'ýry katu
xe rembiayhu e'ỹ va'e”*
he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

14 Upéixa ramo oĩ he'i va'e mo'ã: “Ndaheko porãi Nhandejáry. Peteĩ va'e-rami ndogwerekóiry.

* 9:7 Gn 21.12; Hb 11.18 * 9:9 Gn 18.10 * 9:10 Gn 25.21

* 9:11-12 Gn 25.23 * 9:13 Ml 1.2-3

Peteĩ ohayhu outro ndohayhúi” he'i mo'ã. Ha ndaupéixairy. ¹⁵ Moisés-pe Nhandejáry remimombe'ukwe amombe'u-ta:

“Xe rembiporiahuverekose aéte aiporiahuvereko va'erã. Xe rembiereko porãse aéte areko porã va'erã”*

he'i va'ekwe Moisés-pe Nhandejáry. ¹⁶ Upéixa ramo, ndaipóri nhane rembiaporã-rehe nhande poriahuvereko arã. Nhande ae jajehovasa ukase mo'ã ramo jepe, nanhande rovasái joty upéa-gwi. Ha'e ae nhande poriahuverekose va'e-pe gwive nhande poriahuvereko. ¹⁷ Upe va'e peikwaa hagwã he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ mburuvixa Faraó-pe:

“Xe oromoingo va'ekwe mburuvixagwasu ramo ojekwaa kwaa hagwã opa-rupi xe pu'akaha. Yvy apy gwive xe réry ojekwaa hagwã oromoingo va'ekwe. Xe nhe'ẽ rendu e'ỹ ramo jepe, xe mbojevy ramo jepe, ndéhegwi ojehexa uka va'ekwe xe pu'akaha”*

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

¹⁸ Upéixa ramo, gwembiporiahuverekose va'e-pe gwive oiporiahuvereko Nhandejáry. Ha gwĩ gwerovia e'ỹha onhembopy'a ratãse va'e gwive, omoingo íxupe Nhandejáry ijapysa e'ỹ va'e-rami.

Oĩ Nhandejáry rembiereko asyrã, oĩ ave hembiporiahuverekorã

¹⁹ Upéixa-gwi oĩ pene pa'ũ-my he'i va'e mo'ã: “Xe mbopy'a ratã ramo Nhandejáry, ma'erã po xe monhe'ẽ va'erã? Ma'erã po, Erejevavy-ma,

* 9:15 Êx 33.19 * 9:17 Êx 9.16

he'i va'erã xe-vy?" he'i mo'ã. "Kiva'e po ojokota oipota va'e. Avave ndikatúí ojoko Nhandejáry ojapose va'e" he'i mo'ã Nhandejáry-rehe. ²⁰ Naiporãí upéa. Nde ndaha'éi Nhandejáry. Nde, teko rei voi. "Nde ae erenhemonhe'ëse joty xe-vy" ma'erã ere Nhandejáry-pe? Amombe'u-ta peëmy peteĩ nhe'ë. Oĩ tuju gwigwa nha'ë. "Ma'erã tipo a-rami xe apo nde?" naiporãí he'i oapoharepe.* ²¹ Ha tuju-gwi mba'e ryruru apohaty ojaposeharami ojapo. Peteĩ tuju-gwi ojapo mokõi mba'e ryrurã. Peteĩ katu sapy'a rei oiporu va'erã ojapo. Ojehexase hagwã-rami ojapo porã voi. Outro katu pya'e a'e oiporu va'erã ojapo. Upe va'e imombopyrã ojeka rire.

²² Upéixa voi nhande rereko Nhandejáry. Oikwaa ukase va'ekwe nhande rereko asyha. Opu'akaha oikwaa ukase ave. Gwĩ gwembiereko asyrã oha'arõ joty. Ndaipoxy pya'éi. ãy ndogwereco poxyry vyteri hekoha vai va'e-pe. Oha'arõ joty oiko-vy. ²³ Ha gwekoha porã ete voi katu ohexa ukase va'ekwe ave. Nhande kwéry hembiporiahuvereco va'e nhande rexakwaa rei-ma voi. Gweko-rami ete-ma jaiko hagwã nhande poravo-ma. ²⁴ Nhandejáry remimbovia voi nhande kwéry. Ndaha'éi judeu kwéry anho. Judeu kwéry e'ỹ ave Nhandejáry remimbovia. ²⁵ Ha Nhandejáry kwatia nhe'ë ohai va'ekwe héry va'e Oséias he'i a-rami:
 "Ha xe re'ýi e'ỹ-pe, Xe re'ýi, ha'e joty va'erã.
 Xe rembiayhu e'ỹ va'e-pe, Xe rembiayhu,
 ha'e joty va'erã.* ²⁶ Peë ko xe re'ýi e'ỹ

* **9:20** Is 45.9 * **9:25** Os 2.23

voi, Nhandejáry he'i hagwe-py, upe-py ete ohenói va'erã íxupe kwéry gwa'yry Nhandejáry nhane moingovehaty.”*

Upéixa voi he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ oikwaa uka-vy nhande-vy mba'éixa Nhandejáry oiporavo gwe'yirã, judeu kwéry va'e, judeu kwéry e'ỹ va'e ave.

²⁷ Ha upéi he'i jevy Nhandejáry kwatia nhe'ẽ ohai va'ekwe héry va'e Isaías. Nhane mbotee tee he'i-vy a-rami:

“Ygwasu apy e'ỹ rembe'y-rehe heta eterei oĩ yvy ku'itĩ. Yvy ku'itĩgwasu-rami onhembohetave tave rei ramo Israel kwéry, hembiepyrã ndahetáiry joty va'erã. ²⁸ Nhandejáry ha'e he'i hagwe-ramima pya'e ojapo-ta yvy apy gwive oĩ va'e-rehe. Noha'arõ mo'ávéri-ma. Enterove va'e rembiapokwe-rami ojapotama hese kwéry”*

he'i Isaías Israel kwéry-rehe omombe'u-vy.

²⁹ Upéixa ete omombe'u jevy va'ekwe Isaías judeu kwéry oikotaha. He'i va'ekwe a-rami:

“Entéro mba'e-rehe ipu'akave va'e Nhandejáry. Ndopytái ramo ra'e inhe'ẽ-py nhane remiarirõ kwéry, japa va'erã ra'e. Myamyri Sodomá pygwa-rami japyta va'erã ra'e. Myamyri Gomorra pygwa-rami nhamanomba va'erã ra'e”.*

Upéixa voi omombe'u va'ekwe Isaías kwatia-rehe nhande-vy oikwaa uka-vy ndahetái judeu kwéry onheresende va'e.

* 9:26 Os 1.10 * 9:28 Is 10.22-23 * 9:29 Is 1.9

“Aipota nga'u Nhandejáry oresende xe rugwy re'ýi kwéry-pe” he'i Paulo

³⁰ “Ha mba'éixa po ojapo Nhandejáry?” oĩ he'i va'e onhomongeta opy'a ndive. Amombe'u-ta nde-vy ereikwaa hagwã. Ha nhande kwéry e'ÿ va'e katu ndoikói araka'e Nhandejáry reko-rupi, “Ipy'a potĩ-ma” he'i hese hagwã-rami ndoikóiry araka'e. Ha upéi katu Nhandejáry-rehe ojerovia-ma ramo, ombopy'a potĩ-ma va'ekwe íxupe. ³¹ Ha nhande kwéry va'e, Israel remiarirõre va'e, judeu va'e katu Nhandejáry rembiporavo va'e voi, oikose mo'ã va'ekwe Nhandejáry reko-rupi. “Ipy'a potĩ-ma” he'i hagwã mo'ã hese va'ekwe oiko. Ha nombopy'a potĩry joty íxupe. ³² “Ma'erã po nombopy'a potĩry íxupe” oĩ onhomongeta va'e opy'a ndive. Ojerovia e'ÿ reheve ojapose mo'ã Nhandejáry nhe'ë. Upéa-gwi, “Ipy'a potĩ-ma” nde'íry hese kwéry. Ogwerovia e'ÿ-gwi ita-rehe onhepysanga sanga va'e-rami oiko va'ekwe. ³³ Upéixa ete voi he'i Nhandejáry kwatia nhe'ë:

“Pejeapysaka katu. Sião tetã-my, judeu kwéry pa'ũ-my amoĩ-ta onhepysanga hagwã voi heity hagwã voi amoĩ-ta henonde. Onhepysanga va'e-rami amoingo asy va'erã íxupe. Heityharã omoĩ henonde va'e-rami, amoingo va'erã íxupe. Ha hese ojerovia va'e gwive, ndojerovia reíry va'erã hese. Nomotĩry va'erã ogweroviaha-pe.”*

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ë heroviaha-rehe herovia e'ÿha-rehe ave.

* **9:33** Is 28.16

10

¹ Ha'e-ta peẽ-my, xe re'ýi kwéry, Hesu-rehe pejerovia va'e. Aipota nga'u Nhandejáry oresende xe rugwy re'ýi kwéry-pe, Israel remiarirõre kwéry-pe. Xe py'a gwive aipota nga'u oresende. Amboete ete Nhandejáry-pe hese kwéry oração apovy. ² Nhandejáry-pe omboetese eterei ave mo'ã hikwái. Xe hexahare-gwi xe aikwaa omboeteha. Ha ndoikwaa teéi-gwi Nhandejáry rekoha, omboete va'e-rami mo'ã oiko. ³ Ha Nhandejáry katu ojerovia hese va'e-pe, “Nde py'a potĩ-ma” he'i íxupe. Ha Nhandejáry reko kwaa e'ýha onhemopotĩse mo'ã ha'e ae gweko-rupi oiko va'e. Upéixa ndoikói voi Nhandejáry reko-rupi onhemopotĩ hagwã. Heko-pe nonheme'ëi voi va'ekwe hekorupi oiko hagwã. ⁴ Ha ko'ánga katu ojekwaa ou-vy Cristo. Upéa-gwi ijapy-ma voi Moisés amyri remimombe'ukwe judeu kwéry ha'e kwéry hekoha. ãy ogweroviaha gwive: “Ha'e kwéry ipy'a potĩ-ma” he'i hese Nhandejáry.

Nhandejáry réry renoiha gwive oresende-ta íxupe kwéry Nhandejáry

⁵ “Gwĩ onhemopotĩ uka hagwã mo'ã upe tekoharupi oiko va'e gwive, Nhandejáry he'i va'e gwive ojaopapa ramo omopotĩ va'erã íxupe Nhandejáry”*

he'i omombe'u-vy Moisés amyri kwatia-rehe.

⁶ Ha gwĩ onhemopotĩ uka hagwã ojerovia-ma voi oiko-vy va'e hese, Nhandejáry kwatia nhe'ẽ a-rami he'i hese:

* **10:5** Lv 18.5

“Kiva'e po ojeupi-ta yváy-py, ani upéixa erenhomongeta teĩ nde py'a ndive.”*

Upéixa ere ramo, nde ko erembogwejyse va'e mo'ã yváy-gwi Cristo. Ani ere teĩ upéa.

⁷ “Kiva'e po ogwejy-ta ko yvygwy-py, ani upéixa erenhomongeta teĩ nde py'a ndive.”

Upéixa ere ramo, nde eremoingoseve jevy va'erã Cristo-pe omano rire. Ani ere teĩ upéa. ⁸ Ha Nhandejáry kwatia nhe'ẽ he'i a-rami:

“Ha Nhandejáry remimombe'u noĩry mombyry ndéhegwi. Hi'agwĩ ae oĩ ndéhegwi. Upéa ereikwaa voi. Upéa eremombe'u-ta ramo, oĩ-ma Nhandejáry nhe'ẽrã nde juru-py. Ererovia-ma ramo, oĩ-ma ave nde py'a-py”

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ. Upeixagwa nhe'ẽ ore remimombe'u voi ave. Perovia hagwã oromombe'u peẽ-my. ⁹ “Hesu Nhandejáry voi” ere eremombe'u-vy ramo, “Nhandejáry omoingove jevy íxupe nipo ra'e” erenhomongeta ramo nde py'a ndive, ne resende-ta voi Nhandejáry.

¹⁰ Nhande py'a gwive jajerovia-ma ramo hese, nhane mopotĩ-ma va'erã. “Hesu Nhandejáry voi” ja'e ramo nhamombe'u-vy, nhane resende-ma va'erã Nhandejáry. ¹¹ He'i ave Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Ha hese ojerovia va'e gwive, ndogwerovia reĩry va'erã. Nomotĩry va'erã ogweroviaha-pe”*

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

¹² Ha judeu va'e, judeu e'ỹ va'e ave katu enterove ogwereco peteĩxa Nhandejáry. Upéa-gwi peteĩ va'e pegwarã anho e'ỹ va'e voi Nhandejáry

* **10:6** Dt 30.12-14 * **10:11** Is 28.16

kwatia nhe'ẽ he'i va'e. Nhandejáry ko enterove va'e Járy voi. Gwenóiha gwive ohovasa porã va'e íxupe ohexakwaa rei-vy. ¹³ Upéixa ete he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Nhandejáry réry renoiha gwive oresende-ta íxupe kwéry Nhandejáry”^{*}
he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

¹⁴ Mba'éixa po ojerure-ta Nhandejáry-pe ne'írã vyteri ojerovia ramo hese reheve. Mba'éixa po ojerovia-ta hese ne'írã ohendu reheve Nhandejáry remimombe'u. Mba'éixa po ohendu-ta ndaipóri ramo imombe'uharã. ¹⁵ Mba'éixa po omombe'u-ta íxupe, omondo e'ỹ reheve imombe'uharã:

“Jarovy'a Nhandejáry nhe'ẽ porã mombe'uharã ogwahẽ ou-vy ramo. Ógwahẽ ou-vy ramo jarohory voi íxupe jarovy'a-vy”^{*}
he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

¹⁶ Ha nohendu jojái inhe'ẽ porã. Upéixa voi omombe'u Isaías kwatia-rehe:
“Kiva'e-pe rei po anhe'ẽ kuri. Avave nohenduséiry nhane remimombe'u. Anhe'ẽ ramo íxupe, íxupe kwéry e'ỹ vérami anhe'ẽ”^{*}

he'i va'ekwe Isaías Nhandejáry kwatia-rehe.

¹⁷ Upéixa-gwi Cristo rehegwa nhe'ẽ nhamombe'u ramo, nhahendu Nhandejáry remimombe'u. Hemimombe'u nhahendu ramo, jarovia-ma voi íxupe.

¹⁸ Oĩ he'i va'e mo'ã: “Nanhahendúi va'ekwe Nhandejáry remimombe'u” he'i mo'ã. Ha ijapu voi. Oĩ nhahendu va'e:

* **10:13** Jl 2.32 * **10:15** Is 52.7 * **10:16** Is 53.1

“Omombe'u mbe'u ojóupe hikwái. Inhe'ëgwe opa-rupi oho. Yvy apy gwive ohupity inhe'ëgwe”*

he'i Nhandejáry remimombe'u-rehe Nhandejáry kwatia nhe'ë.

¹⁹ Oĩ he'i jevy va'e mo'ã: “Ndoikwaái voi Israel remiarirõre judeu kwéry Nhandejáry remimombe'u” he'i mo'ã hese. “Oikwaa” he'i ranhe hese Moisés. Upéi he'i judeu kwéry-rehe:

“Teko rei-pe ahovasa-ma ramo, oromohakate'ỹ uka va'erã xéjehe. Orombopoxy uka va'erã, inharandu e'ỹ ete va'e-pe ahovasa-ma ramo, he'i Nhandejáry”.*

Upéixa he'i va'ekwe Moisés kwatia-rehe oĩ va'e.

²⁰ Upéi Isaías omõĩ jevy va'ekwe kwatia-rehe onhe'ë. Ipy'agwasuve imombe'u-vy judeu kwéry-pe:

“Xe reka e'ỹ va'e xe johu voi. Xe-rehe oporandu e'ỹ va'e-pe ajehexa uka íxupe”

he'i va'ekwe nhande kwéry e'ỹ va'e-rehe.

²¹ Ha Israel remiarirõre judeu kwéry rehegwa nhe'ë omombe'u va'ekwe a-rami:

“Ko'ëmba ramo meme ome'ë opo va'e-rami, xe aha'arõ íxupe, xe nhe'ë renduse e'ỹha-pe. Xe nhe'ë mbojevya-pe ave aha'arõ, he'i Nhandejáry judeu kwéry-rehe”*

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ë Isaías ohai va'ekwe.

11

Ohovasa va'ekwe ohexakwaa rei-vy Israel re'ýi kwéry-pe Nhandejáry

* 10:18 Sl 19.4 * 10:19 Dt 32.21 * 10:21 Is 65.1-2

¹ Ha'e-ta peẽ-my: Judeu kwéry Nhandejáry re'ýi katu ndaha'éiry hemimboyke. Gwe'ýi e'ỹ ramo, ojapo e'ỹ va'e. Gwe'ýi ramo meme ogwereco. Xe ave Israel rugwy re'ýi kwéry va'e. Myamyri Abraão katu xe rembypy voi. Myamyri Benjamin remiarirõ kwéry va'e voi katu xe.* ² Yma ete va'ekwe oiporavo va'ekwe Israel rugwy re'ýi kwéry va'e gwe'yirã. ãy katu nhande kwéry, Israel re'ýi kwéry va'e, Nhandejáry remimboyke e'ỹ va'e voi. Nhande rereko joty gwe'ýi ramo. Yma va'ekwe myamyri Elias ombotee va'ekwe oiko-vy Nhandejáry-pe ohendu hagwã íxupe. He'i Nhandejáry-pe:

³ “Ha gwĩ ne nhe'ẽ-py omombe'u va'ety-pe katu ojuka-ma voi hikwái, he'i. Ne mboete haty apyka ramigwa ita-gwi ijapopyre altar héry va'e, omohaimba-ma voi oity-vy hikwái, he'i. Ha xe katu xe anho rei aiko, he'i. Xe jukase voi okwa-vy,*

he'i ójehe Nhandejáry-pe. ⁴ Upéi he'i íxupe Nhandejáry:

Nane anho reíry erepyta, he'i íxupe. Oĩ joty sete mil kwimba'e. Nomboetói vyteri tupã ra'anga-pe héry va'e Baal. Upéa kwéry xe ndahejái ojehesa rerova outro-rehe. Xe rakate'ýha voi upéa, he'i Elias-pe Nhandejáry.”*

Upéixa voi he'i va'ekwe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ. Peikwaa-ma voi upéa nhe'ẽ. Peikwaa ramo jepe, amombe'u jevy-ta joty nde-vy. ⁵ Yma Nhandejáry ojapo hagwe-ramima, ãy ojapo-ma

* 11:1 Fp 3.5 * 11:3 1 Rs 19.10,14 * 11:4 1 Rs 19.18

ave. Enterove va'e-pe ndoiporavói va'e. Nhande poriahuvereko-gwi oĩ hembiporavo va'e. Nda-hetáiry joty. ⁶ Hembaliapo-rehe rei ndoiporavói íxupe. Oiporiahuvereko-gwi ae oiporavo íxupe araka'e. Hembaliapo-rehe rei oiporavo ramo ra'e, ndoiporiahuvereko teevéi arã ra'e íxupe Nhandejáry. Hembaliapo porã va'e-pe oiporavo arã ra'e.

⁷ Mba'eixagwa nhe'ẽ-pa xe amombe'u-ta. Israel re'ýi kwéry katu ndohupitýi va'ekwe gwembieka onhemopotĩ uka hagwã. Ha Nhandejáry rembi-poravo katu ndahetáiry oheka ojohu-ma. Nhandejáry ogwerovy'a-ma íxupe. Ha outro kwéry katu heta oĩ va'e Nhandejáry gwenói ramo, nohenduséi-ma. Ijapysa e'ỹ va'e-rami oiko-ma hikwái.

⁸ Upéixa he'i va'ekwe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:
 “Ha gwĩ ohenduse e'ỹ va'e katu Nhandejáry omoingo araka'e íxupe kwéry ijapysa e'ỹ va'e-rami. Ko'ánga ete peve ndikatuvéi-ma mba'e oikwaa, ndikatuvéi-ma mba'e ohendu. Hesa pyso e'ỹ va'e-rami oiko. Ndaijapysái va'e-rami ave oiko hikwái”*

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

⁹ Oĩ ave Nhandejáry kwatia nhe'ẽ Davi amyri ohaí va'ekwe:

“Karugwasu-py ou ramo, tonhembotavy toipyhy íxupe. Monde gwy-py ho'a va'e-rami, tove to'a katu. Tove toiko onhepysanga va'e-rami ave. Tomoingo asy íxupe kwéry Nhandejáry. ¹⁰ Tove tonhemboty katu hesa ohexa e'ỹ hagwã. Tojeayvy rei oiko-vy oiko asy-gwi”*

* 11:8 Is 29.10 * 11:10 Sl 69.22-23

he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

¹¹ Ha'e-ta peẽ-my: He'ýi tee judeu kwéry va'e onhepysanga sanga va'e-rami rei oiko va'ekwe ojevavy-gwi. Ho'a tee va'erã-rami teĩ oiko. Ha he'ýi kwéry ndo'a teéiry. Ojevavy-gwi Nhandejáry nhe'ẽ nohenduséi-gwi, ãy hekovia gwĩ he'ýi e'ỹ va'e oikwaa-ma voi Nhandejáry-pe. Hesendeharã oikwaa-ma. Upéa-gwi ójehe omohakate'ỹ uka hagwã-pyma oheja gwe'ýi tee Nhandejáry. ¹² Ojevavy javy rire he'ýi tee, ohovasa vasa va'ekwe outro gwe'ýi e'ỹ va'e Nhandejáry ohexakwaa rei-vy. Gwe'ýi tee-pe nomogwahẽi íxupe gwarã. Upéa-gwi outro-pe ohovasa vasa va'ekwe Nhandejáry. Gwe'ýi e'ỹ va'e-pe ohexakwaa kwaa rei. Ha gwe'ýi tee omogwahẽmba jevy joty va'erã ojúepe. Omogwahẽmba rire nhande kwéry-pe nhande rovasa porãve rãve va'erã voi Nhandejáry.

Gwe'ýi e'ỹ-pe oresende Nhandejáry

¹³ ãy ha'e-ta peẽ-my, judeu e'ỹ va'e, he'ýi e'ỹ va'e kwéry-pe. Hesu remimondo voi xe ojehegwa amombe'u hagwã peẽ-my. Upéa-gwi tuvixa mba'e xe-vy xe rembiapo. ¹⁴ Heta xe rembiapo pene pa'ũ-my amohakate'ỹ uka hagwã mo'ã xejéhegwi xe rugwy re'ýi tee va'e kwéry-pe. Ohexa ramo outro kwéry ojeroviaha: “Hesu nipo ra'e Nhandejáry ave” upéixa xe aipota xe rugwy re'ýi he'i. Upéa-gwi ikatu arã oĩ va'erã xe jave oresende hagwã íxupe. ¹⁵ Ha he'ýi tee onhemboyke íxugwi va'ekwe. Upe-ma ramo outro kwéry-pe oirũ tee-ramima ogwereco Nhandejáry. He'ýi tee-rami Nhandejáry-pe hikwái. Ogwerojoja íxupe gwekoha

hikwái. Ha gwe'ýi tee katu omogwahẽ jevy-ma ramo íxupe kwéry ojéupe, iporã tee rei va'erã voi nhande-vy. Onhemoingove uka jevy va'e-rami oiko porã jevy va'erã hikwái.

Ha Nhandejáry re'ýi tee, judeu kwéry va'e hembiporavo meme joty

¹⁶ Nhambopóy ramo mbojape Nhandejáry pegwarã, hembí'u re'ýi Nhandejáry mba'e joty. Yvyra máta rapo Nhandejáry mba'e ramo, hakãgwe gwive imba'e meme. Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ gwe'ýi tee ojéupe omogwahẽ jevy-taha omombe'u-vy. ¹⁷ Amombe'u-ta ave peẽ-my oliveira máta rehegwa nhe'ẽ. Oĩ va'ekwe oliveira máta imbo'a porã ukapyre. Upéi ojepe'a va'ekwe hakã. Upéi hakãgwe rendagwe-py omoĩ outro rakãgwe. Oliveira máta opu'ã rei va'e rakãgwe omoĩ hese. Yvyra máta opu'ã rei va'ekwe-rami voi pende rekoha, peẽ judeu kwéry e'ỹ va'e. Opu'ã rei va'e rakãgwe onhemoĩ imbo'a porã ukapyre rakã rendagwe-py. Upéixa peiko porã ãy. Ohovasa porã hagwe-rami Nhandejáry gwe'ýi tee judeu kwéry-pe, ohexakwaa kwaa rei-vy, ãy pende rovasa porã-ma ave. Hapo e'ỹ reheve ndahete'yvéi-ma hakã. Hapo-gwi ae ou hokyrã. Upéixa voi nhande kwéry judeu kwéry va'e-gwima peiko porã-ma ãy. ¹⁸ Upéixa ani penhembohory teĩ hese, Nhandejáry re'ýi tee-rehe. Yvyra rakãgwe-rami ojepe'a va'ekwe ha'e kwéry. Ani penhemomba'egwasu teĩ peẽ peiko-vy. Mba'eixagwa tipo peẽ. Yvyra máta rakãgwe-rami rei peẽ. Hakã-gwi ndoúi haporã. Hapo-gwi ae ou hokyrã. Upéa-gwi ani penhembohory teĩ hese kwéry.

19 Pene pa'ũ-my oĩ para'e he'i va'erã: “Ore moĩ hagwã-ma hendagwe-py ojepe'a va'ekwe ha'e hakã” he'i va'erã. 20 Ha'e voi. Ojepe'a va'ekwe upéa-gwi. Ha'e kwéry ndogweroviái-gwi ojepe'a va'ekwe. Ha peẽ katu pepyta peikovy hendagwe-py perovia-gwi. Upéa-gwi ani penhemomba'egwasu teĩ peẽ. Ani pejeapo teĩ hakã teeve ramo. Peiko arandu ae katu. 21 Ha he'ýi tee judeu kwéry va'e ha'e hakã-rami voi ha omopẽ va'ekwe ojéhegwi. Ma'erã, “Nanhande pe'a mo'ái Nhandejáry” peje pendéjehe. Upeixagwa ani peje teĩ. Peiko arandu ae katu.

22 Pejeapysaka porã katu xe nhe'ẽ-rehe. Nhande rovasa porã ramo jepe, nhane mbohasa asy joty ave Nhandejáry. Gwĩ ojevavy va'ekwe-pe ogw-ereko asy voi. Ha peẽ katu pende rereko porã voi. Pemoirũ irũ íxupe ramo, pende rereko porã va'erã. Ha pemoirũ e'ỹ ramo katu íxupe, gwakã ojéhegwi oipe'a va'ekwe-rami pende pe'a jevy va'erã. 23 Ha'e kwéry katu ogwerova ramo gwekoha ogwerovia jevy hagwã íxupe, ha'e hendagwe-py omoĩ jevy va'erã íxupe Nhandejáry. Hakã roky-rami jevy oĩ hagwã. Omoĩ jevy kwaa va'e voi Nhandejáry íxupe kwéry. 24 Ha peẽ he'ýi e'ỹ va'e katu yvyra máta opu'ã rei va'e rakã-rami. Ojepe'a va'ekwe hakã. Upéi heko e'ỹ-rupi onhemoĩ outro rakã rendagwe-py. Ha he'ýi tee judeu kwéry va'e katu imbo'a porã ukapyre-rami voi. Ndaheko rasýiry Nhandejáry-pe omoĩ jevy íxupe ha'ekwe-py. Ha ha'e hagwe-py onhemoĩ jevy va'ekwe katu ha'e heko-rupima oiko jevy voi. Upéixa ramo ndaheko rasýi Nhandejáry-pe omogwahẽ jevy hagwã íxupe kwéry ójehe.

Enterove va'e-pe ohayhu Nhandejáry

²⁵ Aipota peikwaa porã xe ha'e-ta va'e, xe re'ýi kwéry. Oĩ Nhandejáry anhetegwa nhe'ẽ. Ore-vyte Nhandejáry remimbojekwaa uka ojekwaa kuri. Upéa nhe'ẽ aipota peikwaa porã. Peikwaa porã ramo, “Nhandejéhegwi nhane aranduve voi nhande” ndapejéi va'erã pendéjehe. Ore-vy ohexa uka kuri Nhandejáry onhe'ẽ a-rami: “Ndoiko meméi va'erã heta xe re'ýi kwéry xe nhe'ẽ rendu e'ỹ-vy. Ijapysa e'ỹ va'e-rami ndoiko meméiry va'erã. Ha xe re'ýi e'ỹ va'e, judeu e'ỹ va'e katu xe aipota ou va'e gwive amogwahẽmba ranhe va'erã xejúpe. Ha upe rire katu ndoikovéi va'erã xe re'ýi, judeu kwéry va'e ijapysa e'ỹ va'e-rami. ²⁶ Ha Israel re'ýi kwéry, xe re'ýi tee va'e, peteĩ teĩ xe aipota ogwahẽ ou-vy va'e gwive aresendepa va'erã” he'i Nhandejáry gwembiaporã rexa ukavy. Upéixa voi he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Jerusalém tetã-gwi ou va'erã nhane resendeharã.

Ha Jacó remiarirõ joapyri pyri kwéry-gwi katu omboyke va'erã hembiaipo vaikwe gwive.* ²⁷ Ha upe rire katu amboyke rire hembiaipo vaikwe, Nhandejáry he'i ete hagwe-rami, ojapo-ma voi hese kwéry, he'i va'erã xe-rehe, he'i Nhandejáry ójehe”.*

Upéixa voi he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

²⁸ Ha he'ýi tee, judeu kwéry va'e katu Hesu rehegwa nhe'ẽ porã nohenduséi-gwi, ogwereco íxupe kwéry Nhandejáry gwembiayhu e'ỹ ramo. Ha upéixa ojapo ramo gwe'ýi kwéry-rehe, iporã joty peẽ, he'ýi e'ỹ va'e-pe. ãy gwembiayhu

* **11:26** Is 59.20-21 * **11:27** Jr 31.33-34

e'ỹ-rami jepe ogwereco ramo, ohayhu joty íxupe kwéry. Ha'e kwéry hembiporavo joty. “Ahovasa va'erã íxupe” he'i ete va'ekwe ore rembypy-pe gwe'yirã-rehe. Upéa-gwi ohayhu joty íxupe oikovy. ²⁹ Nhandejáry rembiporavo hembihovasa vasa meme voi judeu kwéry. “Aiporavo va'ekwe xe re'ýi-pe. Ahovasa porã va'erã íxupe” nde'i reíry Nhandejáry gwemienói-rehe. Ogwerova rova e'ỹ va'e onhe'ẽ Nhandejáry. ³⁰ Ha peẽ he'ýi e'ỹ va'e katu napehendúi araka'e Nhandejáry nhe'ẽ. Ha ko'ánga katu he'ýi tee nohenduséi-gwi inhe'ẽ, pende rayhu-ma Nhandejáry pende poriahuvereko-vy. ³¹ Upéixa ãy pende rayhu jave Nhandejáry, ha'e kwéry nohendusevéi-ma inhe'ẽ. Upéa-gwi nohenduséi-gwi inhe'ẽ, iporiahu Nhandejáry-pe. “Aiporiahuvereko-ta joty íxupe kwéry” he'i joty hese kwéry. ³² Nhandejáry nhe'ẽ ojapo meme va'e ndaipóri. Upéa-gwi ko yvy apy-rehe oiko va'e-pe gwive ogwereco inhe'ẽ renduse e'ỹ va'e-rami. Preso onhemoĩ va'e-rami ogwereco enterovéa-pe. Upéixa ojapo hese kwéry peteĩ teĩ oiporiahuvereko hagwã joty íxupe kwéry.

Paulo omomba'egwasu Nhandejáry-pe

³³ Ha Nhandejáry katu hekoha porãve tee rei va'e voi katu. Ha'e heko-rami oiko va'e ndoikóiry. Ha'e hi'arandu tee va'e. Opamba'e oheko kwaave va'e. Heta ipy'apóry jaikwaa e'ỹ ete va'e. Mbava'e-gwi nipo he'i ko va'e, Ma'erã nipo he'i upéa, avave ndoikwaái. Mba'e-gwi nipo ojapo ko va'e, ma'erã nipo ojapo upéa, teko rei va'e ndoikwaái voi ipy'a. Imbaraeteve va'e voi ha'e. ³⁴ Ha Nhandejáry kwatia nhe'ẽ he'i a-rami:

“Nhandejáry imandu'a ramo, ndoikwaáiry voi avave. Ndaipóri ombo'e va'erã íxupe hembiaporã-rehe.* ³⁵ Avave nome'ëi mba'eve Nhandejáry-pe ha'e hemime'ëgwe rekovia ome'ë jevy hagwã. Avave-pe ndorevéi”.*

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ë.

³⁶ Ha entéro mba'e moingohaty voi ha'e. Ha'e entéro nhangarekoha voi. Ha'e ojúepe gwarã ave omoingo va'ekwe entéro mba'e. Tonhemomba'e tuvixa meme ete katu. Opa e'ÿ reheve tonhemboete ete. Upéa aipota voi. Amém.

12

Nhandejáry reroviaha onheme'ë íxupe hembigwairã

(1 Co 6.20; 1 Ts 4.1)

¹ Nhande poriahuvereko-ma oiko-vy Nhandejáry, xe re'ÿi kwéry. Upéa-gwi aipota eterei penheme'ë pende py'a gwive íxupe imba'erã. Peiko jave imba'e voi peë. Penheme'ë katu íxupe hembigwairã pende rerohory porã hagwã. Penheme'ë tee ramo íxupe, napemboete ra'anga anga rei mo'ãi íxupe. Pemboete tee va'erã íxupe. ² Teko rei rekoha-rami ani peiko teĩ peë. Peheja katu Nhandejáry tapene moatyrõmba pene akã porã hagwã ogwerova hagwã pende rekoha pende py'a gwive. Upe-ma ramo Nhandejáry remimbota peikwaa va'erã. Mbava'e tipo oipota Nhandejáry? Oipota iporã va'e. Ojúepe ombovy'aharã oipota. Imarã e'ÿ va'e, ndaipóri ha'eixagwa iporãve va'e oipota.

* 11:34 Is 40.13 * 11:35 Jó 41.11

³ Nhandejáry rembihovasa voi xe. Xe rexakwaa rei voi. Upéa-gwi inhe'ẽ-py aporandu-ta peẽ kwéry-pe: Ani erenhemomba'egwasu teĩ nde. Ani erejeapo tuvixave va'e ramo mo'ã. Ani nde rapixa reko-rupi ereiko teĩ. Nde ae nde reko-rupí voi eiko. Peẽ-my ogwerovia uka hagwe-rami Nhandejáry, peiko. Ani penhemomba'egwasu teĩ peẽ peiko-vy. ⁴ Heta nhande rete-rehe oĩ va'e. Hekoha ambue ambue jepe ijoja joty oiko-vy. ⁵ Upéixa ete nhande reta. Nhande reta jepe, Cristo nhamoirũ-gwi peteĩxa joty jaiko. Nhande rekoha ambue mbue ramo jepe, nhande joja joty. Nhande rete ijajaha-rami joty jaiko. ⁶ Peteĩ teĩ va'e-pe nhande rovasa-gwi Nhandejáry nhande rexakwaa rei-vy, nanhopytygwõ rei katu. Ome'ẽ me'ẽ nhande-vy nhande rekoha ambue mbuerã. Peteĩ teĩ va'e-pe hemime'ẽgwe ẽgwe-py nanhopytygwõ tygwõ rei ojõupe. Nhande reko me'ẽ ramo onhe'ẽ-py omba'e kwaa uka ramo nhande-vy nhamombe'u hagwã, nhane kyre'ỹre'ỹ katu imombe'u-vy. Jarovia porãháixa jarosapuka pukái katu inhe'ẽ jaiko-vy. ⁷ Nhande reko me'ẽ ramo nhaipytygwõ hagwã nhande rapixa-pe, iporã katu nhaipytygwõ voi íxupe. Nhande reko me'ẽ ramo nhambo'e hagwã nhande rapixa-pe, iporã katu nhambo'e ave íxupe. ⁸ Nhande reko me'ẽ ramo nhamokyre'ỹ hagwã nhande rapixa-pe, iporã katu nhamokyre'ỹ voi íxupe. Nhame'ẽ-taramo nhane mba'e, iporã katu nhane rakate'ỹ e'ỹ reheve nhame'ẽ. Nhande, Hesu reroviaha rerekwa va'e, nhangareko porã katu nhande re'ýi kwéry-rehe. Nhande rapixa-pe jaiporiahuvereko-ta ramo, nhane kyre'ỹ ramo

nhaipytygwõ íxupe.*

⁹ Ani pejoyhayhu ra'anga anga rei teĩ. Pejoyhayhu tee katu. Ivaí va'e pemboyke katu pendéhegwi. Ha iporã va'e-gwi katu ani pepoi teĩ. Eraha ne renonde-rupi joty. Pesegi porã joty katu.

¹⁰ Pejoyhayhu katu pejoygwerovy'a rei-vy pende ryvy-rami pejoygwereko hagwã. Ani pene ate'ỹ penhomboete-vy.* ¹¹ Ipituva va'e-rami ani peiko teĩ. Pemba'apo mbaraete ae katu peiko-vy. Pene kyre'ỹ pende py'a ete gwive pejapo Nhandejáry nhe'ẽ.

¹² Peha'arõ tee Nhandejáry pende reraha hagwã. Upéa-gwi pevy'a meme joty peiko-vy. Peiko asy ramo jepe ani pejapura. Ani pejapo ku'a ku'a rei oração. Pembojeupi meme katu Nhandejáry-pe pene nhe'ẽ. ¹³ Ha Hesu reroviaha katu pende ryvy-rami. Iporiahu va'e-pe ehexaswaa katu ereme'ẽ-vy. Ani pene rakate'ỹ pene mba'e-rehe peme'ẽ hagwã íxupe. Ehexaswaa joty íxupe. Ne mba'e eiporu uka meme joty íxupe. Ogwahẽ ou-vy ramo pende ha-py peikwaa e'ỹ va'e pemogwahẽ katu íxupe pene ndive opyta hagwã.

¹⁴ Peoporandu Nhandejáry-pe ohovasa hagwã pende rereko asyha-pe. “Ehovasa katu íxupe” peje. “Ehundi mani íxupe” ani peje teĩ Nhandejáry-pe hese.*

¹⁵ Ovy'a ramo nde rapixa evy'a joty indive. Ha hasẽ ramo katu ne rasẽ joty ave hendive.

¹⁶ Peteixa pejoygwereko. Pende joja katu peiko-vy onhondive. Ani penhemomba'egwasu rei teĩ. Nomomba'e gwasúí va'e-pe pemoirũ joty. Ani, “Xe aranduve ko” peje rei pendéjehe.*

* **12:8** 1 Co 12.7-31, Ef 4.11-12,16; 1 Pe 4.10-11 * **12:10** Hb 13.1;

1 Pe 1.22 * **12:14** Lc 6.28 * **12:16** Pv 3.7

17 Aníke pejapo vai peẽ-my ojapo vai va'e-pe. Pejapo porã meme. Aní, “Hembiapo vai-ma” he'i pende-rehe hagwã-rami peiko.* 18 Aní katu pene a'e'ỹ ojóehe. Ikatu ramo, pejoporihuvereko rei enterováa ndive. 19 Aní erejepy teĩ nde rapixa-rehe. Nhandejáry ae nde repy arã! Ombohasa asy va'erã íxupe.

“Xe ae orohepy va'erã. Nde-rehe hembiapo vaikwe-rehe xe ae orohepy va'erã, he'i Nhandejáry.” Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.*

20 Pende rereko asyha-pe pereko porã joty: “Ivare'a ramo pemongaru joty íxupe. Ijy'uhéi ramo, pembo'y'u joty íxupe. Upéixa pereko ramo íxupe, pemotĩ va'erã íxupe. Pereko porã ramo íxupe, pejehexa uka porã joty va'erã íxupe onhemotĩ hagwã”.*

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

21 Aní peheja ivai va'e ipu'akave pende-rehe. Pejapo katu iporã va'e penheme'ẽ e'ỹ hagwã ivai va'e-pe, pende pu'akave hagwã ivai va'e-rehe.

13

Iporã katu jajapo nhande ruvixa nhe'ẽ

(Mt 22.21; Mc 12.17; Lc 20.25; Tt 3.1; 1 Pe 2.13-

17)

1 Enterove tojapo nhande ruvixa nhe'ẽ. Ojéhegwi rei ndoikói nhande ruvixarã. Nhandejáry nhe'ẽ-py ae nhande ruvixa ramo oiko. Oiko ramo nhande ruvixa ramo, Nhandejáry remimoingo upe va'e. 2 Nhande ruvixa nhe'ẽ

* 12:17 1 Pe 3.9 * 12:19 Dt 32.35 * 12:20 Pv 25.21-22; Mt 5.44; Lc 6.27-28

ojapo e'ỹ va'e gwive, Nhandejáry nhe'ẽ ndojapói ave va'erã. Upéa ojapo e'ỹ va'e-pe gwive ombohasa asy uka va'erã Nhandejáry. ³ Hembiaapo porã va'e gwive ndaikyhyjéiry voi katu nhane ruvixa-gwi. Ha hembiaapo vai va'e katu ikyhyje. Nhande ruvixa-gwi pende kyhyje e'ỹ reheve peiko porãse tipo? Pejapo porã. Upéa-rehe pende rerohory va'erã. ⁴ Nhandejáry rembigwái voi nhande ruvixa. Pende-rehe omba'apo va'e voi. Ha ne rembiaapo vai ramo katu, pene mytu'e'ỹ pendéjehe. Ndogwereco asy uka reíry nhande ruvixa-pe Nhandejáry. Nhandejáry rembigwái voi nhande ruvixa. Inhe'ẽ-py hembiaapo vai va'e-pe gwive ogwereco poxy va'erã. ⁵ Upéa-gwi aníke erehasa tekoha nhande ruvixa nhe'ẽ rendu e'ỹ-vy. Pehasa ramo tekoha pende rereko poxy arã. “Pehendu katu” he'i ave nde py'a-py onhe'ẽ va'e. Upéa-gwi pejapo katu nhande ruvixa nhe'ẽ.

⁶ Nhande ruvixa kwéry Nhandejáry remimomba'apo voi. Nainhate'ỹi omba'apovy. Upéa-gwi imposto okovra ramo, eme'ẽ íxupe ojerure va'e. ⁷ Peme'ẽmba porã katu pereve va'e-pe. Oime raẽ va'e imposto okovra va'e, taxa okovra va'e peme'ẽ katu ave íxupe. Nhamboete va'erã gwive pemboete katu. Peteĩ teĩ va'e-pe pemomba'egwasúke pemboete-vy.*

Jajogwereco porã jaiko-vy
(Mt 22.39-40; Gl 5.14; 1 Jo 3.11)

⁸ Pereve va'e gwive pepaga mani katu íxupe. Iporã “Jajohayhu voi” peje katu pendéjehe. Ha

* 13:7 Mt 22.21; Mc 12.17; Lc 20.25; Tt 3.1; 1 Pe 2.13-17

ha'e-ta ave peẽ-my, Pejohayhu porãve rãve katu peiko-vy. Ne'írã pejohayhu porã tee rei. Gwapixa rayhuha oiko Moisés amyri remimombe'ukwe tekoha-rupi. ⁹ Upe tekoha a-rami he'i:

“Ani peiko onhoembireko ndive onhome ndive ave. Ani peporojuka. Ani pemonda. Ani pene mba'e pota pota rei teĩ peiko-vy”.

Upéixa voi upe tekoha.

Oĩ ave tuvixave va'e. Ha upe tekoha he'i va'e gwive peteĩ nhe'ẽ-py ogwenohẽmba:

“Ehayhu katu nde rapixa-pe nde rekove erehayhuha-rami”

he'i. Upe va'e nhe'ẽ-py omombe'upa Moisés amyri he'ise va'ekwe. ¹⁰ Gwapixa rayhuha ndojapo vaíry hese. Upéa-gwi jajohayhu ramo, upe tekoha tee va'e gwive-rupi jaiko.*

¹¹ Ay peikwaa voi ogwahẽmaha ou-vy pende óra, oke va'ekwe opáy jevy-ma va'e-rami peiko hagwã. Upéa-gwi peiko katu tekoha-rupi. Hesu-rehe jajerovia ypy hagwe are-ma voi. ãy hi'agwĩve-ma oĩ nhandéhegwi nhane resendeharã áry. Upéa-gwi ogwahẽ-ma ou-vy pende óra anive peiko hagwã oke va'e-rami. Oke va'e-rami peikove teĩ. ãy tapeiko porã katu. Opáy porã va'e-rami jevy katu tapeiko. ¹² Pytũ-rupi oiko va'e-rami peẽ. Ha ko'ángá katu pyhare-rupi rei ereiko va'ekwe ndevy opa-tama. Ko'ẽ ou va'e-rami ndevy ereiko porã-tama. Upéa-rehe anive peiko pytũ-my oiko va'e reko-rupi. Arakatu-py oiko va'e reko-rupi ae peiko. Pono pende reity gweko-rupi anháy,

* **13:10** Êx 20.13-17; Dt 5.17-21; Lv 19.18; Mt 22.39-40; Gl 5.14; 1 Jo 3.11

nhande rete jokoha jaiporu vérami peiporu porã katu pene arandu arakatu pygwa peiko porã hagwã. ¹³ Arakatu pygwa-rami jaiko. Ani nhandemotĩ hagwã-rami jaiko teĩ. Anive peka'u teĩ. Ani ave pemoirũ oka'u va'e-pe. Peiko ae katu arakatu pygwa-rami. Pejohu va'e rei-pe ani ave pemoirũ teĩ. Ani otĩ kwaa e'ỹ va'e-rami peiko teĩ. Arakatu pygwa-rami ae katu peiko. Ani ave pejeteta teĩ. Ani ave pejohu vai teĩ pende rapixa oiko porãha. ¹⁴ Ha pemoirũ katu peteĩxa Nhandejáry Hesu Cristo. Penhembojáry katu hese peiko hagwã hekoha-rupi. Anive peiko pendejéhegwi anho rei pejapose va'e rei-ma pejapo hagwã.

14

Ani “Tekoha-rupi ndoikóiry” peje mo'ã Hesu reroviaha va'e-rehe

(Mt 7.1-2; Rm 2.1-3; 15.7; 1 Co 10.25-33)

¹ Oĩ pene pa'ũ-my ne'irã ogwerovia tee va'e. Perohory joty íxupe pemogwahẽ-vy. Ha pemogwahẽ rire íxupe katu, ani pemovyte teĩ íxupe penhombo'e vai-vy. Ani “Ndatekoháiry nde rekoha. A-rami ae tekoha” peje rei teĩ íxupe. ² Ogwerovia porã va'e, ojohu va'e ho'u. Ha ogwerovia miximi va'e katu ndo'u katúi so'o. ³ Ha ojohu va'e ho'u va'e, tonhe'ẽ rei e'ỹ katu ndo'u katúi va'e-rehe. Ha so'o ho'u katu e'ỹ va'e katu, Ani “Ndikatúi ere'u so'o” he'i teĩ gwapixa-pe, ojohu va'e ho'u va'e-pe. Hembaliapo ojohu porã ave Nhandejáry. Upéa-gwi, Ani “Tekoha e'ỹ-rupi ereiko” he'i hese. ⁴ Ndikatúiry ere rei nde rapixa rembigwái-rehe, “Upéa ndoikói tekoha-rupi”. Ani eremombe'u teĩ hembaliapo. Ijáry ae omombe'u va'erã íxupe

hembaliapo-rehe. Ojohu porã para'e, ojohu vai para'e. Ijáry ae omombe'u va'erã íxupe. Ha Nhandejáry katu ojohu porã voi hembiapo. Upéa-gwi ojohu porã va'erã hese Nhandejáry. Cristo rape-gwi ndováí va'erã.

⁵ Ha arete rehegwa katu pemombe'u joavy avy. “Oĩ nhamboeteve va'e áry” oĩ he'i va'e. “Áry meme peteixa” oĩ he'i va'e. Ani, “Mba'eixagwa po tekoha” ere teĩ ndejeupe. “A-rami voi xe rekoha” peteĩ teĩ he'i ae ojeupe. Peteĩ teĩ toikwaa porã ha'e ae gwekoha hapixa rembiapo ojohu vai e'ỹ reheve. Ojoekoha ojohu vai e'ỹ reheve, peteĩ teĩ tojapo ipy'a oipotaha-rupi. ⁶ Pejeapysaka porã katu xe nhe'ẽ-rehe. “Etería arete tuvixave va'e” oĩ he'i va'e, Nhandejáry-pe omboeteha-rami omboete ave arete-pe. Ha so'o ho'u va'e katu Nhandejáry-pe omboeteha-rami ho'u ave so'o. So'o ho'uha-rehe otima porã ave Nhandejáry-pe. Ha so'o ho'u e'ỹ va'e katu Nhandejáry omboeteha-rami, ndo'úi ave so'o. Ndo'úi ramo jepe, otima porã joty Nhandejáry-pe. ⁷ Nhandéjehe anho rei ndajaikóiry. Nhandéjehe anho rei nanhamanói ave. ⁸ Jaiko jave Nhandejáry mba'e voi nhande. Ha nhamano rire Nhandejáry mba'e teerã voi jaha arã. Upéixa ramo jaikove ramo jepe, nhamano ramo jepe imba'e tee voi nhande. ⁹ Upéa-rehe omano-ma va'ekwe Cristo. Upéi oikove jevy-ma va'ekwe nhande jaiko va'e jaryrã nhamano va'ekwe jaryrã ave. ¹⁰ Upéixa ramo, nde ko ma'erã tipo nde erejohu vai Hesu reroviaha va'e rembiapo? Ma'erã tipo erenhe'ẽ mbojevvy nde rapixa-pe, nde reko-rupi ndoikói-gwi. Nde

katu ma'erã erenhe'ẽ rei ereiko-vy nde rapixa-rehe? Ha nhande kwéry katu nhandembo'y-ma va'erã nhaĩ-vy Nhandejáry rovagwy-py omombe'u hagwã nhande-vy nhane rembiapokwe. Iporã para'e, naiporã para'e he'i va'erã nhande-vy.*

¹¹ A-rami he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Ha'e ete-ma peẽ-my. Xe rekoha apu e'ỹ va'e xe. Xe rovagwy-py enterove onhesũ va'erã peteĩxa. Peteĩxa ogwerosapukái va'erã xe Nhandejáry voiha”.*

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ.

¹² Upéa-gwi peteĩ teĩ nhandemombe'u va'erã Nhandejáry-pe nhane rembiapo apokwe-rehe.

*Aníke erembojevavy uka nde rapixa-pe
(1 Co 8.9-13)*

¹³ Ja'u ramo so'o, ndaja'u katúi ramo so'o ave, peteĩxa. Upéixa ramo, Anive “Tekoha e'ỹ-rupi ereiko” ja'e nhande rapixa-pe. Anive nhandembo'e vai hese. Ja'e ae katu nhande re'ýi-rehe “Xe re'ýi-pe ambojevavy uka ramo, hesa-py ndaiko mo'ãi xe rekoha-rupi. Ndajapo mo'ãi xe ajaposeharami. Nambojevavy ukaséi íxupe” ja'e nhandejéupe. ¹⁴ Tekoha xe aikwaa porã voi Cristo xe mo'arandu-gwi. Oĩ he'i va'e mo'ã “Kóa ja'u va'erã, upéa ja'u e'ỹ va'erã” he'i mo'ã. Ha upe va'e-rehe “Ja'u e'ỹ va'erã” nde'íry Nhandejáry. Ha “Ja'u e'ỹ va'erã nipo ra'e upéa” he'i va'e katu ndoikwaáiry tekoha. Ha'e ae gwekoha-rupi oiko. Upéixa ho'u ramo gwembi'u e'ỹ, “Ajevavy-ma” he'i va'erã ójehe. ¹⁵ Ha, “Ne rembi'u e'ỹ katu iporã ja'u” ere ramo

* **14:10** 2 Co 5.10 * **14:11** Is 45.23

nde rapixa-pe, nerembovy'avéi-ma va'erã íxupe. Nderehayhuvéi-ma va'erã hereko-vy. Nde rapixarehe omano-ma va'ekwe Cristo. Tuvixa mba'e nde rapixa Cristo-pe upéa-gwi. Upéa-gwi ani pe'u teĩ hembu'u e'ỹ nde rapixa resa-py. Erembojejavy uka arã íxupe. Ojehesa rerova arã Cristo-gwi. ¹⁶ Peiko arandu katu. Ani ojohu vai teĩ pene remimoporã. ¹⁷ Nhande ruvixa ramo oiko ramo Nhandejáry, “Kóa nhane rembi'u, upéa nhane rembi'u e'ỹ” nde'íry nhande-vy. He'i ae nhande-vy: “Pene potĩma” he'i. “Tekoha-rupi peiko. Pejejavy e'ỹ reheve peiko” he'i. “Pende joja porã katu onhondive” he'i. “Tapene mbovy'a katu Nhe'ẽ Marangatu tee va'e” he'i ae nhande-vy. ¹⁸ Upéixa Cristo rembigwái va'e ombovy'a ave Nhandejáry-pe. Imandu'a porã ave hese teko rei.

¹⁹ Upéixa-gwi nhane renonde-rupi meme jaraha katu nhande joja hagwã. Nhanhomombaraete katu jaiko porã hagwã. ²⁰ Aníke erembyai teĩ Nhandejáry remimoingo hembu'u e'ỹ ere'u-gwi nhande rapixa resa-py. Hi'upy gwive iporã ja'u ramo jepe, naiporãi joty nhambojejavy uka nhande rapixa-pe. Hembu'u e'ỹ ja'u-vy nhambojejavy uka ramo ave íxupe, naiporãi katu ojehesa rerova va'erã Cristo-gwi. ²¹ Hembu'u e'ỹ ere'u-vy erembojejavy uka ramo ave nde rapixa-pe, anive ere'u so'o, anive ere'u uva rykwere ave. Oime raẽ va'e-py erembojejavy uka va'erã íxupe, anive erejapo teĩ. ²² Upéixa-gwi ne rembijohu porã ani eremombe'u teĩ avave-pe. Nhandejáry anhóte toikwaa. Ha gwembijohu porã ojapo va'e katu, “Iporã para'e xe rembiapo, naiporãi para'e xe rembiapo” he'i rei ramo ójehe, ndovy'áiry. Ndog-

werovy'apái gwembiapo. Ha ojerovia tee ramo ójehe, ogwerovy'a gwembiapo. ²³ Ha ndojerovi-apáiry va'e ho'u va'erã-rehe katu gwembi'u e'ỹ ho'u ramo, gwembijohu vai ho'u joty ramo, ndojohu porãi íxupe Nhandejáry. Jajerovia ku'a ku'a nhandejeheha ndojohu porãi voi Nhandejáry. Ha'eta peẽ-my. Nhane rembiaporã-rehe ndajajerovi-apáiry ramo, jajejavy joty voi jajapo-vy.

15

Ani nhandéjehe anho rei jaiko. Nhande rapixa-pe nhambovy'a ave

(1 Co 10.24; Fp 2.3-5; 2 Tm 3.15-17)

¹ Ha nhande nhandéjehe jajeroviapa va'e katu ani jajere teĩ gwĩ ogwerovia mixĩ mixĩ va'e kwéry-gwi. Túvy-rami ae jareko íxupe. Ani nhambovy'are'ỹ íxupe nhandéjehe anho rei jaiko-vy. ² Nhande kwéry nhambovy'a ae katu nhande rapixa-pe oiko porãve hagwã ogwerovia porãve hagwã. ³ Ha Cristo katu ha'e jepe ójehe anho rei ndoikói va'ekwe. Hekovia ohasa asy va'ekwe. Upéixa he'i hese Nhandejáry kwatia nhe'ẽ: “Nde-rehe onhe'ẽ rei rei hagwe-rami, ãy onhe'ẽ rei rei-ma xe-rehe ave”.*

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ Cristo-rehe.

⁴ Yma va'ekwe entéro Nhandejáry kwatia nhe'ẽ gwive ohai va'ekwe nhane renonderã nhane mbo'e hagwã. Upe va'e nhe'ẽ-py gwive nhane mbo'e jajapura e'ỹ hagwã, nhane kyre'ỹ hagwã pono jajehesa rerova íxugwi, nhaha'arõ tee hagwã Nhandejáry-pe, jaiko meme hagwã

* 15:3 Sl 69.9

hendive nhande reraha hagwã. ⁵⁻⁶ Ojéhegwi nanhande rerova ukái va'e Nhandejáry. Nhane mbopy'agwasu ae ojéupe, nhane mokyre'ỹ ave ojéupe. Tapene moingo Cristo reko-rupi penhe'ẽ joavy avy e'ỹ hagwã ojóupe, pende joja hagwã, peteĩxa pemomba'egwasu joa hagwã íxupe ojojurupya penhe'ẽ-vy. Ha'e ko Nhandejáry Hesu Cristo Ru voi.

Hesu Cristo rehegwa nhe'ẽ porã nhande kwéry e'ỹ pegwarã nhe'ẽ ave

⁷Upéixa-gwi pende rerohory hagwe-rami Cristo, peẽ ave pejegwerohory porã katu ojóupe, Nhandejáry-pe pemomba'egwasu hagwã. ⁸Are-ma oiko va'ekwe Cristo judeu kwéry pytygwõharã, “He'i hagwe-rupima ojapo” ja'e hagwã Nhandejáry-rehe. “Jahexa-ma katu ây nhane rembypy-pe hemimombe'ukwe” ja'e hagwã hese. ⁹Cristo oikoma va'ekwe nhande kwéry e'ỹ va'e ave, judeu e'ỹ va'e, omomba'egwasu hagwã Nhandejáry-pe, “Nhande reko poriahuvereko-ma” he'i hagwã hese. Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ: “Upéa-gwi nhande kwéry e'ỹ pa'ũ-my atima porã-ta nde-vy. Nde réry-pe amomba'egwasu-ta aporahéi-vy nde-vy.”*

Upéixa he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ Nhandejáry-pe omboeteha-rehe Cristo.

¹⁰“He'ýi e'ỹ tovy'a katu Nhandejáry re'ýi ndive”* he'i jevy Nhandejáry kwatia nhe'ẽ judeu kwéry e'ỹ va'e-rehe.

¹¹“Entéro nhande kwéry e'ỹ va'e gwive tomomba'egwasu Nhandejáry-pe. Judeu

* **15:9** 2 Sm 22.50; Sl 18.49 * **15:10** Dt 32.43

kwéry e'ỹ va'e gwive peteĩxa toamboete ave
íxupe”*

he'i jevy Nhandejáry kwatia nhe'ẽ judeu kwéry
e'ỹ-rehe.

¹² “Ojekwaa va'erã ou-vy myamyri Jessé remi-
arirõ joapyri pyrirã. Omoingo va'erã íxupe
nhande kwéry e'ỹ ruvixarã. Oha'arõ tee
va'erã íxupe hikwái.”*

Upéixa he'i Cristo-rehe Nhandejáry kwatia nhe'ẽ
Isaías rembihaikwe.

¹³ Ha Nhandejáry onheha'arõ tee uka va'e
nhande-vy voi. Perovia-gwi íxupe, tapene
mbovy'a vy'apa katu. Tapene mbopy'agwapy
gwapypa katu ave. Upéixa-gwi pene mombaraete
ete-gwi Nhe'ẽ Marangatu tee va'e peha'arõ teeve
eve va'erã Nhandejáry-pe.

*Amondo-vy peẽ-my xe kwatia nhe'ẽ, ha'ese va'e
gwive aĩ e'ỹ reheve ha'epa ete-ma voi peẽ-my*

¹⁴ Ha xe katu, xe re'yi kwéry, pende rekoha
porãha aikwaa porã voi xe. Pene arandu porãha
xe aikwaa voi. Penhomo'arandu porã kwaa
voi. Pende rekoha kwaaha voi xe. ¹⁵⁻¹⁶ Ha oĩ
Nhandejáry nhe'ẽ aipota pende resarái e'ỹ va'e
íxugwi. Upéa rehegwa amombe'upa-ma peẽ-my.
Natĩry amombe'u-vy. Are-ma xe rexakwaa rei-
ma va'ekwe Nhandejáry. Xe moĩ-ma va'ekwe
Hesu Cristo rembigwairã amba'apo hagwã judeu
kwéry e'ỹ va'e-rehe. Upéa-gwi natĩry Nhandejáry
rehegwa nhe'ẽ amombe'upa-vy peẽ-my. Ha pa'i
kwéry katu ome'ẽ me'ẽ Nhandejáry-pe oipota va'e
ombovy'a hagwã íxupe. Upéixa pa'i-rami xe ave

* 15:11 Sl 117.1 * 15:12 Is 11.10

ambovy'ase Nhandejáry-pe. Upéa-gwi amombe'u mbe'u Nhandejáry gwigwa nhe'ẽ porã. Aipota Nhe'ẽ Marangatu tee va'e omomarangatu judeu kwéry e'ỹ va'e-pe. Aipota Nhandejáry ogwero'vy'a íxupe kwéry, aipota omogwahẽ íxupe kwéry oha-py. ¹⁷ Cristo Hesu xe rereko ha-py amba'apo-gwi Nhandejáry-pe, xe rembiapo ambotuvixa mba'e. ¹⁸ Outro-pe Cristo rembiapo uka namombe'u mo'ãi. Xe-vy hembiaapo uka mante amombe'uta, natĩry amombe'u-vy. Cristo rekovia ahendu uka-ma va'ekwe judeu kwéry e'ỹ va'e-pe Nhandejáry nhe'ẽ. Amombe'u ramo, xe rembiapo porã ramo ave, ahendu uka íxupe kwéry inhe'ẽ. ¹⁹ Xe mombaraete-ma va'ekwe Nhe'ẽ Marangatu tee va'e hexapyrã-rupi xe rembiapo porã hagwã xe ajapo hagwã jahexa e'ỹ va'e. Upéixa-gwi Cristo rehegwa nhe'ẽ porã arosapukaipa. Jerusalém tetã-my amombe'upa va'ekwe. Upe-gwi arojere jere aha-vy va'ekwe. Iliria yvy peve aha va'ekwe amombe'u-vy. Opa-rupi amombe'upa va'ekwe nhe'ẽ porã. ²⁰ Peteĩxa xe ajapose. Cristo réry rendu e'ỹha-rupi arosapukaise nhe'ẽ porã imombe'u-vy. Cristo réry rendu ha-rupi ndarosapukaiséi. Outro kwéry hembiaapo ranhe ha-rupi ndahaséiry xe ave xe rembiapo hagwã upe-rupi. Ndashéiry outro nhe'ẽ rapykwéri anhe'ẽ-vy. Nambojo'aséi outro rembiapokwe ári xe rembiapo. ²¹ Upéixa voi he'i Nhandejáry kwatia nhe'ẽ:

“Gwĩ ohendu e'ỹ va'e hesegwa nhe'ẽ ohexa kwaa va'erã hese hekoha. Gwĩ herakwã rendu e'ỹ va'e oikwaa va'erã íxupe”*

* 15:21 Is 52.15

he'i Nhandejáry-rehe.

“Ahase Roma tetã-my” he'i Paulo kwatia-rehe

²² Are-ma ahase rei aiko-vy pene renda-py. Outro tetã tetã-rupi nhe'ẽ porã amombe'u-vy aiko. Upéa-gwi ndahái pende ha-py.* ²³ Ha ko'ánga katu xe aiko ha-rupi opa-ma xe rembiaporã. Heta ro'y-ma ojapo orohexase hagwe. ²⁴ Áy katu ikatu ramo, orohexa-ta. Aha ramo Espanha yvy-koty nde ha-rupi ahasa-ta aha-vy pende ha-py. Ha ndaxe are mo'ãi pene ndive apyta-vy. Ha upe rire katu, xe mbovy'a rire, aipota xe pytygwõ ahave hagwã momyryve Espanha yvy-py. ²⁵ Áy ete katu aha ranhe-ta Jerusalém tetã-my Nhandejáry re'ýi pegwarã araha va'erã. ²⁶⁻²⁷ Ha Hesu reroviaha gwive Macedônia yvy-rupi, Grécia yvy-rupi ave onhomboaty aty va'e he'i kuri Nhandejáry re'ýi-rehe Jerusalém pygwa-rehe. Ha'e ae onhe'ẽ-py he'i: “Nhamono'õ jaraha uka va'erã nhamẽ va'erã upe-py iporiahu va'e pegwarã” he'i Nhandejáry re'ýi-rehe.* “Nhamboaty jaraha uka va'erã” he'i ojéhegwi rei. Ha ha'e-ta peẽ-my: Oreveha ome'ẽ gwĩ iporiahu va'e-pe. Nhandevy ime'ẽpyre nhamẽ'ẽ jevy ave va'ekwe judeu kwéry e'ý va'e-pe hi'arandurã. Upéixa-gwi nhamẽ'ẽ va'ekwe rekovia iporã ome'ẽ jevy nhandevy nhane remikotevẽ.* ²⁸ Ha upe rire katu ajapopa rire ame'ẽmba rire íxupe omono'õ va'ekwe, Espanha yvy-koty aha-ta. Tape ku'a-gwi agwahẽ arã nde ha-py. ²⁹ Pende ha-py agwahẽ aha-vy ramo, apohovasa uka porã va'erã Cristo-pe. Cristo

* 15:22 Rm 1.13 * 15:26-27 1 Co 16.1-4 * 15:26-27 1 Co 9.11

remime'erã gwive ame'ẽmba va'erã peẽ-my. Anhetegwa voi amombe'u peẽ-my.

³⁰ Áy xe re'ýi kwéry, Nhandejáry Hesu Cristo-rehe jajerovia-gwi, nhane mbojohayhu uka-gwi Nhe'ẽ Marangatu, aporandu-ta peẽ-my: Ani pene ate'ỹ teĩ oração apo-vy xe-rehe. Xe ndive katu pembojeupi upi pene nhe'ẽ Nhandejáry-pe. ³¹ Peje Nhandejáry-pe: “Eresende katu Paulo-pe Judéia pygwa po-gwi heroviaha e'ỹ va'e-gwi eresende íxupe” peje. “Ani omotĩ teĩ Paulo-pe ome'ẽ-ta va'e-rehe Nhandejáry re'ýi Jerusalém pygwa-pe” peje Nhandejáry-pe xe-rehe oração apo-vy. ³² Upéixa ramo Nhandejáry xe mogwahẽ-ta ramo, xe py'a rory-gwi rei agwahẽ-ma va'erã pende ha-py. Xa avy'a-ma va'erã atongea-ma va'erã apytu'u-vy pende ha-py. ³³ Nhane mbopy'agwapy va'e voi Nhandejáry. Tapene moirũ oiko-vy. Amém.

16

Paulo omombe'u Hesu reroviaha Roma pygwa-rehe omandu'a porãha

¹ Amombe'u-ta peẽ-my nhande re'ýi Febe héry va'e rehegwa nhe'ẽ. Hekoha porã pe kunha. Hesu reroviaha Cencreia tetã-my onhomboaty va'e pytygwõha voi pe kunha. ² Ha'e Cristo irũ voi. Upéa-gwi pemogwahẽ katu íxupe. Nhande kwéry jarovia va'e nhandemogwahẽ porã katu. Upéa-gwi pemogwahẽ porã katu íxupe ave. Heta oĩ hemipytygwõ. Ha xe-vy xe pytygwõ ave. Upéa-gwi, pendéhegwi ha'e oikotevẽ ramo, peme'ẽ katu íxupe.

³ Amombe'u-ta xe mandu'a porãha ave Priscila-pe Áqüila ndive. Xe ndive omba'apo Hesu

Cristo-pe. ⁴ Xe-rehe ha-py nahakate'ÿiry va'ekwe gwekove-rehe. Xe-rehe ha-py ojejúka hagwã-rami joty oiko va'ekwe. Xe rayhu tee hagwe-rehe, xe atima porã íxupe. Naxe anhóiry atima porã íxupe. Entéro Hesu reroviaha gwive judeu kwéry e'ÿ va'e, onhomboaty aty ha-rupi, otima porã ave íxupe. ⁵ Ha'e uka-ta ave xe mandu'a porãha Hesu reroviaha-pe gwive upe mokõi va'e róga-py onhomboaty va'e. Ha'e uka-ta ave xe mandu'a porãha Epêneto-pe. Ha'e xe rembiayhu voi. Ásia yvy-py ha'e anho ranhe ojerovia ypy-ma va'ekwe Cristo-rehe. ⁶ Ha'e uka-ta ave Maria-pe xe mandu'a porãha. Heta omba'apo pende-rehe. ⁷ Amombe'u uka-ta ave Andrônico-pe Júnias ndive. Ha'e xe rugwy re'ÿi tee voi. Preso añ ramo xe moirũ-ma va'ekwe upe-py. Hesu remimondo upéa. Enterove mandu'a porãha. Voive ogwerovia-ma va'ekwe Cristo-pe xe renonde-py. Hapykwéri-ma xe ajerovia va'ekwe Hesu-rehe.

⁸ Ha'e uka-ta ave Amplíato-pe. Xe rembiayhu voi. Cristo irũ va'e. ⁹ Ha'e uka-ta ave Urbano-pe. Cristo-pe oromba'apo ramo ore irũ voi. Xe rembiayhu Estáquis-pe ave ha'e uka-ta xe mandu'a porãha. ¹⁰ Ha'e uka-ta ave Apeles-pe. “Cristo-rehe ojerovia tee-ma nipo ra'e” he'i hese imandu'a porã-vy. Aristóbulo róga pygwa-pe ave ha'e uka-ta. ¹¹ Ha'e uka-ta ave Herodião-pe. Ha'e xe rugwy re'ÿi tee voi. Hesu reroviaha Narciso róga pygwa-pe ha'e uka-ta ave.

¹² Amondo-ta ave xe mandu'a porãha Trifena-pe Trifosa ndive. Pe kunha omba'apo Cristo-pe. Pérside-pe amondo-ta ave. Pe kunha ave

heta omba'apo Cristo-pe. ¹³ Amondo-ta Rufo-pe xe mandu'a porãha. Cristo-pe omba'apo ramo imandu'a porã hese. Isy-pe ave amondo-ta. Omemby-rami hembiereko ave xe. ¹⁴ Amondo-ta Asíncrito-pe, Flegonte-pe ave xe mandu'aha. Amondo-ta ave Hermes-pe, Pátrobas ndive Hermas-pe ave. Indive kwéry Hesu reroviaha-pe gwive ha'e uka-ta. ¹⁵ Ha'e uka-ta Filólogo-pe Júlia ndive. Heindýry ndive Nereu-pe, Olimpas-pe ave, indive kwéry Nhandejáry re'ýi oĩ va'e-pe gwive ha'e uka-ta xe mandu'a porãha.

¹⁶ Pejohayhu-gwi, penhokwavã kwavã katu peiko-vy onhondive. Entéro Cristo reroviaha gwive onhomboaty aty ha-rupi omondo-ta peẽ-my omandu'a porãha.

“Ani pene mitã arandu teĩ. Peiko arandúke” he'i Paulo

(Mt 7.15-20; Ef 5.6-7; Cl 2.8; 1 Jo 4.1-6)

¹⁷ Oĩ onhe'ẽ rei rei va'erã nhande joja e'ỹ hagwã. Nhande rerovase Cristo-gwi. Aporandu randu-ta peẽ-my, xe re'ýi kwéry: Perepara kena hese hekoha rexa-vy. Peiko arandu kena. Ani pemoirũ teĩ íxupe. Orombo'e hagwe-rami, napene mbo'úi va'erã. Pende rerovase-vy omombe'u aã aã va'erã peẽ-my Cristo nhe'ẽ. ¹⁸ Upéa rehegwa apoha Nhandejáry Hesu Cristo-pe noipytygwõiry. Ójehe anho rei omba'apo oiko va'e. Cristo pytygwõha e'ỹ voi gwĩa. Ojapose va'e rei-ma ojapo. Onhe'ẽ porã va'e vérami rei-ma oiko-vy. Onhe'ẽ-py oporombotavy. Inhe'ẽ reroviaha-pe, mitã arandu-rami itavy rei rei va'e-pe ave ombotavy. Ndohexa kwaái ha nohendu kwaáiry. Upéa-gwi ogwerovia mo'ã.

19 Pende-rehe ae enterove imandu'a porã: “Og-werovia tee voi íxupe, Cristo-gwi ojehesa rerova e'ỹ va'e” he'i pende-rehe. Upéa-gwi avy'a pende-rehe. Aipota pene arandu. Pejapo porã kwaa katu. Ani erejapo vai kwaa teĩ. 20 Ha Nhandejáry nhane mbopy'agwapy voi ani hagwã nhande joja e'ỹ teĩ onhondive. Ndahi'are mo'ãi, pene pytygwõ-ta kuri. Mbóí ijukapyre-rehe nhapyrũha-ramima, pene mbopu'aka uka-ta kuri anháy ruvixa Satanás-rehe.

Tapende rovasa katu Nhandejáry Hesu pende rexakwaa rei-vy

21 Ha Timóteo katu xe rembiapoha irũ va'e omondo-ta peẽ-my omandu'aha. Omondo-ta ave xe rugwy re'ýi Lúcio, Jasão, Sosípatro ave.

22 Ha xe Tércio, Paulo nhe'ẽ raiha, Hesu reroviaha va'e ave, amondo-ta ave peẽ-my xe mandu'aha.

23 Omondo-ta ave omandu'aha Gaio. Hóga-py aime. A-py ave ojogweroaty haty Hesu rerovi-aha. Omondo-ta ave omandu'aha Erasto, ko tetã mygwa ome'ẽ va'ekwe pirapire nhongatuha. Quarto, nhande re'ýi omondo-ta ave omandu'aha.

24 Tapende rovasa vasa Nhandejáry Hesu Cristo pende rexakwaa rei-vy. Amém.

Ipaha-ma omboete Nhandejáry-pe Paulo

25 Nhamomba'egwasúke Nhandejáry-pe. Hesu rehegwa nhe'ẽ porã xe remimombe'u pehendu ramo, pene moingo kwaa Nhandejáry tape porã-rupi pejehesa rerova e'ỹ reheve. Yma gwembiaporã nhongatu araka'e avave-pe nomombe'úi araka'e gwembiaporã. Ha upe

rire katu nhande-vy omombe'u oikwaa uka-vy gweminhongatugwe. Anhetegwa va'e omombe'u va'e. Upéa rehegwa nhe'ẽ pehendu ramo, pene moingo kwaa Nhandejáry tape porã-rupi pejehesa rerova e'ỹ reheve. ²⁶ Ha ko'ánga katu heminhongatu omombe'u atýra-py Nhandejáry nhe'ẽ omombe'uhaty kwatia-rehe oikwaa uka-vy nhande-vy. Ha Nhandejáry opa e'ỹ va'e ha'e ae ave oikwaa uka. Nhandejáry nhe'ẽ-py ojekwaa-ma entéro tetã tetã mygwa-pe gwive, hembia porã enterove va'e ogwerovia ramo ojapo hagwã inhe'ẽ.

²⁷ Nhande rexakwaa porã rei va'ekwe Hesu Cristo. Upéa-gwi tomomba'egwasu meme katu Nhandejáry-pe. Ha'eixagwa hi'aranduve va'e ndoikóiry. Upéa-gwi tomboete katu íxupe opa e'ỹ reheve. Amém.

Nhandejáry Nhe'ẽ
New Testament in Kaiwá (BR:kgk:Kaiwá)

copyright © 2006 Wycliffe Bible Translators, Inc.

Language: Kaiwá

Translation by: Wycliffe Bible Translators, Inc.

Copyright Information

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation text is made available to you under the terms of the Creative Commons License: Attribution-Noncommercial-No Derivative Works. (<http://creativecommons.org/licenses/by-nc-nd/3.0/>) In addition, you have permission to port the text to different file formats, as long as you do not change any of the text or punctuation of the Bible.

You may share, copy, distribute, transmit, and extract portions or quotations from this work, provided that you include the above copyright information:

You must give Attribution to the work.

You do not sell this work for a profit.

You do not make any derivative works that change any of the actual words or punctuation of the Scriptures.

Permissions beyond the scope of this license may be available if you contact us with your request.

The New Testament

in Kaiwá

© 2006, Wycliffe Bible Translators, Inc. All rights reserved.

This translation is made available to you under the terms of the Creative Commons Attribution-Noncommercial-No Derivatives license 4.0.

You may share and redistribute this Bible translation or extracts from it in any format, provided that:

You include the above copyright and source information.

You do not sell this work for a profit.

You do not change any of the words or punctuation of the Scriptures.

Pictures included with Scriptures and other documents on this site are licensed just for use with those Scriptures and documents. For other uses, please contact the respective copyright owners.

PDF generated using Haiola and XeLaTeX on 11 Nov 2022 from source files
dated 29 Jan 2022
7ba4d793-0e4f-5efd-8f91-509f2a6d9f6a